

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W LUBLINIE

WOŚ.4242.88.2012.KPA

Lublin, dnia 22 kwietnia 2013

POSTANOWIENIE

Na podstawie art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 2013.267 j.t.), oraz art. 77 ust. 1 pkt 1, art. 77 ust. 3, 4 i 7 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.), a także § 3 ust. 1 pkt 6b rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010 r., Nr 213, poz. 1397) oraz w związku z postępowaniem w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzanym dla przedsięwzięcia polegającego na **budowie parku elektrowni wiatrowych na terenie gminy Jarczów wraz z infrastrukturą towarzyszącą.**

Uzgadniam realizację przedsięwzięcia i określám następujące warunki:

I. Na etapie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia należy podjąć następujące działania:

1. Należy ograniczyć przekształcanie elementów przyrodniczych, w tym ukształtowania terenu, do niezbędnego minimum.
2. Roślinność znajdującą się w bezpośrednim sąsiedztwie pasa robót należy zabezpieczyć przed zniszczeniem bądź uszkodzeniem w wyniku prowadzonych prac – drzewa rosnące przy placu budowy i drogach dojazdowych należy zabezpieczyć przed uszkodzeniami mechanicznymi.
3. Wszelkie roboty ziemne należy prowadzić po upewnieniu się czy nie zostaną zniszczone lęgi ptaków gniazdujących na ziemi lub rozpoczynać prace poza ich okresem lęgowym.
4. Teren budowy należy zabezpieczyć przed możliwością dostawania się zwierząt. Podczas prac ziemnych związanych z wykopami należy systematycznie sprawdzać teren budowy w szczególności poprzez codzienne poranne kontrolowanie wykopów. Przypadkowo uwięzione w wykopie żywe zwierzęta należy bezpiecznie przenosić poza strefę prowadzonych prac.
5. Nie należy obsadzać drzewami lub krzewami liniowych elementów infrastruktury, takich jak np. drogi techniczne; należy usuwać spontanicznie pojawiające się zakrzaczenia.
6. Podczas wykonania robót ziemnych należy chronić ziemię urodzajną przed zmieszaniem jej z gruntem zalegającym poniżej. Ziemia urodzajna powinna po zakończeniu prac zostać w całości wykorzystana do odtworzenia terenu biologicznie czynnego.
7. Przed rozpoczęciem prac budowlanych należy dokonać kontroli zasiedlenia terenu przez chomiki i susły (kwiecień, maj), celem weryfikacji obecności gatunków i zasadności stosowania środków chroniących.
8. W przypadku potwierdzenia występowania chomików w sąsiedztwie placu budowy, w celu minimalizacji zagrożeń (płoszenia i niepokojenia) dla śródpolnych kolonii chomika europejskiego, należy wykonać wygradzenia ochronne, służące

- odseparowaniu stanowisk na czas fazy budowy, w szczególności w rejonie elektrowni EW-21, EW-22, EW-24 i EW-12).
9. W przypadku potwierdzenia występowania chomików w obrębie placu budowy oraz jego sąsiedztwie (odległość graniczna 50 m), w celu zapewnienia bezpieczeństwa koloniom lub pojedynczym osobnikom, należy przeprowadzić przesiedlenie poszczególnych osobników na sąsiednie tereny o odpowiednich warunkach siedliskowych, po uzyskaniu stosownego zezwolenia na odstępstwo od zakazów obowiązujących w odniesieniu do gatunków podlegających ochronie ścisłej.
 10. Prace w rejonie stanowisk chomika należy prowadzić pod nadzorem teriologa.
 11. Prace budowlane prowadzić pod nadzorem chiropterologa (co najmniej 4 kontrole).
 12. Należy tak zaprojektować trasy transportu, aby przebiegały w możliwie jak najmniejszej części przez tereny chronione akustycznie w myśl zapisów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 nr 120 poz. 826 z późn. zm.).
 13. Należy maksymalnie ograniczyć czas budowy poszczególnych etapów poprzez odpowiednie zaplanowanie procesu budowlanego.
 14. Prace budowlane oraz transport materiałów budowlanych należy prowadzić wyłącznie w porze dziennej, tj. w godzinach od 6.00 do 22.00 z wyłączeniem okresów budowy gdzie z technologicznego punktu widzenia wymagana jest ciągłość prowadzenia prac (wylewanie fundamentów elektrowni) oraz z wyłączeniem transportu elementów elektrowni wiatrowych.
 15. Wiercenie otworów pod pale fundamentowe należy prowadzić jedynie w porze dziennej z użyciem sprawnego sprzętu specjalistycznego, posiadającego osłony akustyczne.
 16. Prace należy wykonywać z wykorzystaniem sprawnego sprzętu budowlanego, prowadzić regularne przeglądy techniczne stosowanego sprzętu i nadzorować ich sprawność techniczną.
 17. W celu ograniczenia uciążliwości akustycznej należy stosować sprzęt w dobrym stanie technicznym zgodnie z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach w tym zakresie.
 18. Należy przestrzegać zasady wyłączania silników w czasie przerw w pracy.
 19. Miejsca postojowe ciężkiego sprzętu, zaplecze budowy oraz miejsca składowania materiałów budowlanych należy zlokalizować w jak największej odległości od zabudowy mieszkaniowej.
 20. W trakcie realizacji przedsięwzięcia należy podejmować niezbędne działania mające na celu zminimalizowanie uciążliwości wynikających z nadmiernego pylenia i emisji substancji lotnych.
 21. Sposób postępowania z wytworzonymi odpadami powinien być zgodny z przepisami o odpadach.
 22. Należy stosować takie surowce, produkty i materiały, a roboty prowadzić przy użyciu takich sposobów produkcji lub form usług, aby zminimalizować ilość powstających odpadów budowlanych.
 23. W celu minimalizacji wytworzonych odpadów należy dokonywać systematycznych przeglądów urządzeń, poddawać je bieżącej konserwacji oraz sukcesywnie dokonywać remontów.
 24. Odpady należy magazynować zgodnie z wymaganiami w zakresie ochrony środowiska oraz bezpieczeństwa życia i zdrowia, w szczególności w sposób uwzględniający właściwości chemiczne i fizyczne odpadów, w tym stan skupienia, oraz zagrożenie, które mogą powodować te odpady.
 25. Wytworzone odpady należy magazynować selektywnie, w wyznaczonym miejscu, w odpowiednich oznakowanych pojemnikach lub kontenerach, w sposób uniemożliwiający negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym przenikanie

- składników odpadów do środowiska, na terenie do którego posiadacz odpadów ma tytuł prawny.
26. Odpady należy przekazywać sukcesywnie, nie dopuszczając do ich nadmiernego nagromadzenia, do najbliższej położonego miejsca, w którym mogą być przetworzone. Odpady należy przekazywać uprawnionym podmiotom posiadającym aktualne zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.
 27. Odpady niebezpieczne należy magazynować w pojemnikach wykonanych z materiału odpornego na działanie składników umieszczonego w nich odpadu, posiadających szczelne zamknięcie zabezpieczające przed ewentualnym przedostaniem się odpadów do środowiska.
 28. Miejsce przeznaczone do magazynowania odpadów niebezpiecznych należy wyposażyć w sorbenty do usuwania ewentualnych wycieków odpadów do środowiska.
 29. Odpady powstające na etapie eksploatacji inwestycji nie będą magazynowane na terenie inwestycji.
 30. Masy ziemne, spełniające standardy jakości gleby i ziemi, powinny zostać w pierwszej kolejności wykorzystane przy realizacji inwestycji.
 31. W przypadku zastosowania płuczki wiertniczej podczas wykonywania palowania fundamentów elektrowni wiatrowych lub przy wykonywaniu przewiertów sterowanych należy po jej zużyciu wywieźć ją do oczyszczalni ścieków przemysłowych lub przekazać odpowiednim służbom w celu ich przetworzenia zgodnie z przepisami ustawy o odpadach.
 32. Prace budowlane należy prowadzić zgodnie z zasadami ochrony środowiska zapewniając w szczególności ochronę gleby, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych.
 33. Zaplecze budowy należy wyposażyć w przenośne sanitariaty opróżniane przez uprawnione podmioty. Ścieki należy wywozić do oczyszczalni ścieków.
 34. W przypadku wycieków olejów z maszyn budowlanych lub taboru samochodowego substancje te należy zebrać i przekazać do unieszkodliwienia.
 35. Zaplecze budowy oraz obiekty elektrowni wiatrowych (na etapie eksploatacji farmy wiatrowej) należy wyposażyć w sorbenty oraz środki neutralizujące substancje ropopochodne.
 36. Stosować sprawne technicznie maszyny i urządzenia.
 37. Wody opadowe ze stóp fundamentowych, dróg i placów należy odprowadzać powierzchniowo na obszary biologicznie czynne. Odprowadzanie wód opadowych i roztopowych nie może powodować szkód na terenach przyległych.
 38. Należy utrzymywać właściwą drożność przepustów i rowów przydrożnych celem nie powodowania podtopień na terenach przyległych.

II. W projekcie budowlanym należy uwzględnić następujące wymagania dotyczące ochrony środowiska:

1. Zaprojektowane rozwiązania w zakresie sposobu odwadniania dróg muszą zapewnić wymagane parametry jakości wód opadowych i roztopowych odprowadzonych do ziemi w zakresie zawartości zawiesin ogólnych i substancji ropopochodnych.
2. Parametry urządzeń wodnych (rowy, przepusty) powinny pozwolić na bezkolizyjne przepuszczanie wód opadowych, w sposób niepowodujący szkód na terenach sąsiednich.
3. Należy zastosować podziemne teletechniczne i energetyczne linie kablowe.
4. Do malowania budowli zastosować farby w jasnym kolorze.
5. Łopaty wirników należy pomalować farbami matowymi, by zredukować efekt refleksów słonecznych odbijających się od łopat.
6. W ramach farmy wiatrowej zastosować jednakową wysokość i kolorystykę elektrowni wiatrowych.

7. Zastosować światła o minimalnej wymaganej przepisami mocy oraz ograniczenie do minimum błysków na minutę (oświetlenie powinno być jak najmniej widoczne z ziemi).
8. Nie należy wprowadzać dodatkowych źródeł światła przy oświetlaniu elektrowni wiatrowych, ponad minimalne wymagania zapewniające bezpieczeństwo ruchu lotniczego.

III. Przy realizacji przedsięwzięcie nie nakłada się wymogów w zakresie przeciwdziałania skutkom awarii przemysłowych.

Omawiane przedsięwzięcie nie jest zaliczane do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska.

IV. Realizacja przedsięwzięcia nie wymaga utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

V. Należy zrealizować następujące działania dotyczące zapobiegania, ograniczania oraz monitorowania oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko:

1. Obowiązek zapobiegania i ograniczania oddziaływania zostanie zrealizowany poprzez uwzględnienie warunków i wymogów określonych w sentencji niniejszego postanowienia.
2. Należy przeprowadzić coroczny porealizacyjny monitoring ornitologiczny w okresie pierwszych 3 lat funkcjonowania farmy wiatrowej, który powinien obejmować: określenie liczebności gatunków gniazdujących na terenie objętym przedsięwzięciem, przeprowadzone w sezonie lęgowym (od początku maja do końca czerwca); identyczne jak wyżej badanie, przeprowadzone na obszarze porównawczym, na którym przeprowadzono takie badanie w ramach monitoringu przedrealizacyjnego; badanie kolizyjności ptaków z turbinami wiatrowymi, w sposób pozwalający na dostrzeżenie wszystkich martwych i rannych ptaków; ocenę błędów w badaniu kolizyjności, wynikającego ze zbierania martwych zwierząt przez padlinożerców; opis reakcji gatunków migrujących i żerujących na terenie farmy wiatrowej na eksploatację farmy wiatrowej. Sprawozdania z każdego pełnego okresu rocznego monitoringu, zawierające powyższe informacje oraz stosownie do potrzeb także działania minimalizujące, należy przedstawiać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Lublinie.
3. Należy przeprowadzić coroczny porealizacyjny monitoring ornitologiczny w okresie pierwszych 5 lat funkcjonowania farmy wiatrowej populacji orlika krzykliwego, zgodnie z zasadami i metodyką ustalonymi w opracowaniu „Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią (Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.) 2009. GIOŚ Warszawa). Sprawozdania z każdego pełnego okresu rocznego monitoringu, zawierające powyższe informacje oraz stosownie do potrzeb także działania minimalizujące, należy przedstawiać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Lublinie. W przypadku obserwacji wzrostu wykorzystania przestrzeni farmy przez orliki w stosunku do danych zaprezentowanych w raporcie, sprawozdanie zawierające wyniki wraz z propozycją działań minimalizujących powinien być przedkładany Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Lublinie bezzwłocznie.
4. Należy przeprowadzić porealizacyjny monitoring oddziaływania farmy wiatrowej na nietoperze przez minimum 3 sezony, w okresie pierwszych pięciu lat (w tym obowiązkowo w pierwszym roku) od momentu uruchomienia farmy. Badania w ramach monitoringu porealizacyjnego powinny obejmować badanie aktywności nietoperzy oraz badanie śmiertelności nietoperzy. W przypadku badania aktywności nietoperzy wg wskazań raportu należy zastosować rejestrację automatyczną,

prowadzoną z powierzchni ziemi, z zastosowaniem detektorów umożliwiających długotrwałe nasłuch stacjonarne. Liczba i rozmieszczenie takich punktów nasłuchowych będzie uzależniona od ostatecznego rozmieszczenia turbin. W przypadku stwierdzenia aktywności nietoperzy należy obserwować ich rodzaje i formy przemieszczeń (np. wędrówka, przeloty żerowiskowe, przeloty do miejsc rozrodu) ze wskazaniem kierunków geograficznych. Umożliwi to także dokładniejszą analizę wpływu powstania inwestycji na obszary Natura 2000. Przy czym należy szczególnej kontroli poddać potencjalny zakres przemieszczeń 3 gatunków: mopka, mroczka posrebrzanego i gacka brunatnego. Ponadto możliwe jest zanotowanie nocka Bechsteina *Myotis bechsteinii* i nocka dużego *Myotis myotis*. W tym przypadku ich przemieszczenia należy także poddać krytycznym obserwacjom z notowaniem szczegółów występowania i przemieszczeń zwłaszcza w kierunku obszarów Natura 2000. W przypadku badania śmiertelności nietoperzy, poszukiwania martwych nietoperzy należy przeprowadzać w odstępach 5-dniowych, co najmniej w okresach: 1 kwietnia – 15 maja, 15 czerwca – 15 lipca, 1 sierpnia – 1 października, co daje łącznie ok. 33 kontrole. Badania śmiertelności wymagają dodatkowo co najmniej 2-krotnej kontroli skuteczności odnajdowania ofiar, przeprowadzonych w okresach: maj-czerwiec i lipiec – sierpień, w danym miejscu i przez dany zespół oraz szybkości znikania ofiar z powierzchni (metody takich kontroli opisane są np. przez: ARNETT i in. 2005, ARNETT i in. 2009, BRINKMANN 2006, SCHMIDT i in. 2003). W przypadku jeśli zajdzie istotna zmiana, mogąca mieć znaczenie dla skuteczności odnajdowania ofiar (np. zmiana sposobu zagospodarowania istotnej części badanej powierzchni lub zmiana zespołu prowadzącego badania), kontrolę tę należy powtórzyć.

5. Należy przeprowadzić monitoring porealizacyjny susła perełkowanego i chomika europejskiego w okresie pełnego funkcjonowania farmy wiatrowej, tj. w pierwszym roku eksploatacji oraz po trzech latach, co pozwoli zweryfikować prognozy odnośnie możliwego oddziaływania farmy na badane gryzonie.
6. Wyniki monitoringów wraz z wnioskami w zakresie rozwiązań chroniących należy przedkładać każdorazowo Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Lublinie.

VI. Brak potrzeby zapewnienia kompensacji przyrodniczej przed realizacją przedsięwzięcia.

VII. Nie nakłada się obowiązku przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania na środowisko oraz postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72, ust 1 pkt 1 ww. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.).

VIII. Przedsięwzięcie wymaga sporządzenia analizy porealizacyjnej, w celu porównania ustaleń zawartych w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko dotyczących przewidywanego charakteru i zakresu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz oceny skuteczności działań podjętych w celu minimalizacji jego wpływu na środowisko z rzeczywistym oddziaływaniem tego przedsięwzięcia i działaniami podjętymi w celu minimalizacji jego wpływu na środowisko.

Analizę należy wykonać w terminie po upływie 4 miesięcy od dnia oddania obiektu do użytkowania i przedstawić w terminie 8 miesięcy od dnia oddania obiektu do użytkowania.

Zakres analizy porealizacyjnej powinien obejmować:

- Pomiary natężenia poziomu hałasu zgodnie z metodyką referencyjną w miejscach lokalizacji najbliższej zabudowy chronionej akustycznie względem projektowanej farmy wiatrowej.
- Określenie, czy na podstawie wyników pomiarów rzeczywistej emisji hałasu z farmy wiatrowej istnieje konieczność zastosowania dodatkowych rozwiązań technicznych, technologicznych lub organizacyjnych.

UZASADNIENIE

Wójt Gminy Jarczów wystąpił pismem z dnia 1.10.2012 r., znak: RRG.6220.20.2012, do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Lublinie o uzgodnienie warunków realizacji przedsięwzięcia polegającego na budowie parku elektrowni wiatrowych na terenie gminy Jarczów wraz z infrastrukturą towarzyszącą, o łącznej mocy 30,6 MW.

W myśl art. 77 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r., Nr 199, poz. 1227 ze zm.), przedłożony został:

- wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach z dnia 21.02.2012 r. złożony przez Elektrownia Wiatrowa Kresy I Sp. z o.o., ul. Postępu 17B, 02-676 Warszawa;
- raport o oddziaływaniu na środowisko „Budowa parku elektrowni wiatrowych na terenie gminy Jarczów wraz z infrastrukturą towarzyszącą opracowany przez zespół autorski w składzie: mgr Justyna Biegaj, mgr Diana Brzozowska, mgr Beata Bojanowska, mgr Sylwia Kałęcka, mgr inż. Krzysztof Mielniczuk, mgr inż. Maciej Stryjecki. Raport odwoływał się do licznych opracowań eksperckich stanowiących załączniki do opracowania, m.in.: „Raport z monitoringu ornitologicznego” oraz „Raport z monitoringu chiropterologicznego” wykonane przez prof. dr hab. Piotra Tryjanowskiego oraz lic. Agnieszkę Graclik; „Raport z monitoringu susła perełkowanego oraz chomika europejskiego” wykonany przez dr. Tadeusza Grądziela oraz mgr. Krzysztofa Próchnickiego; „Inwentaryzacja przyrodnicza obejmująca florę i siedliska przyrodnicze” wykonana przez mgr. Łukasza Kuberskiego oraz mgr. Andrzeja Satory Wąsika; „Ocena oddziaływania przedsięwzięcia na integralność, spójność i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000” oraz „Analiza oddziaływania na krajobraz, krajobraz kulturowy i zabytki” przygotowany przez mgr Dianę Brzozowską; „Analiza oddziaływania akustycznego” oraz „Analiza oddziaływania pola i promieniowania elektromagnetycznego” wykonane przez inż. Krzysztofa Kręciprocha;
- wypis i wyrys z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Jarczów dla realizacji farm wiatrowych na terenie sołectwa: Nowy Przeorska, Przewłoka, Nedeżów, Sowiniec, Gródek Kolonia, Wierszczyca, Gródek, Łubcze zatwierdzony uchwałą nr XI/52/11 Rady Gminy Jarczów z dnia 8 grudnia 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z 2012 r., poz. 154).

Raport został uzupełniony przez Inwestora wraz z pismem z dnia 9 stycznia 2013r., znak: DZW/EWKI/02/2013, pismem z dnia 22 marca 2013 r., znak: DZW/EWKI/40/2013 oraz pismem z dnia 10.04.2013 r., znak: DZW/EWKI/48/2013.

Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 6b rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010 r., Nr 213, poz. 1397), omawiane przedsięwzięcie zostało zakwalifikowane do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Organ prowadzący postępowanie, przychylając się do stanowiska Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie określonego w postanowieniu z dnia 27 kwietnia 2012 r., znak: WSTIII.4240.27.2012.JO, nałożył obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego przedsięwzięcia.

Przedsięwzięcie polega na budowie parku elektrowni wiatrowych na terenie gminy Jarczów składającego się z 17 elektrowni wiatrowych położonych w obrębie miejscowości: Nowy Przeorsk, Przewłoka, Nedeżów, Sowiniec, Gródek Kolonia, Wierszczyca, Gródek, Łubcze. Planowana jest budowa elektrowni wiatrowych o mocy 1,8 MW (łącznie 30,6 MW) i wysokości maksymalnej 145 m (wysokość wieży do 95 m; średnica wirnika do 100 m) zlokalizowanych według poniższych współrzędnych (Inwestor dopuszcza zmianę lokalizacji elektrowni wiatrowych w zakresie niepowodującym przekroczenia dopuszczalnych norm dla terenów chronionych akustycznie (<45 dB)):

Lp.	Numer turbiny	Współrzędne posadowienia elektrowni wiatrowych (układ 2000)		Max odchylenie lokalizacji EW od pozycji wyjściowej w kierunku zabudowań, niepowodujące przekroczenia dopuszczalnych norm (<45 dB)
		X	Y	
1	10	8466613,210	5589747,780	40 m
2	11	8466481,690	5589339,030	50 m
3	12	8469410,170	5591955,480	35 m
4	13	8469278,080	5591559,280	25 m
5	14	8470070,510	5591220,010	30 m
6	15	8472338,530	5591409,030	30 m
7	17	8471076,540	5591533,700	30 m
8	18	8472315,110	5591711,060	40 m
9	20	8473430,870	5592390,800	40 m
10	21	8473385,270	5592030,350	40 m
11	22	8473405,740	5591726,320	45 m
12	23	8473383,770	5591421,970	30 m
13	24	8474529,070	5592511,550	70 m
14	25	8474563,210	5592201,170	55 m
15	26	8474617,950	5591684,660	30 m
16	27	8474678,800	5591341,240	20 m
17	28	8476108,410	5591264,550	30 m

Konstrukcje elektrowni wiatrowych utworzone zostaną na fundamentach w formie stopy lub płyty fundamentowej albo na fundamentach palowych. W ramach inwestycji utworzona zostanie także infrastruktura towarzysząca:

- stałe drogi dojazdowe do każdej z elektrowni (łącznie długość ok. 10,4 km), tymczasowe drogi dojazdowe, zjazdy, poszerzenia o powierzchni ok. 9700 m² oraz wykonanie remontu, rozbudowa i przebudowa istniejących dróg publicznych służących do przewiezienia elementów elektrowni i ich montażu.
- 17 utwardzonych placów montażowych o maksymalnych wymiarach 40 m x 40 m, które po zakończeniu budowy będą pełniły funkcję placów manewrowych dla pojazdów serwisu elektrowni oraz tymczasowe utwardzone place składowe (z możliwością ich pozostawienia po zakończeniu budowy).
- ok. 20 km podziemnych linii średniego napięcia (SN) oraz linii teletechnicznych, łączących poszczególne elektrownie wiatrowe i przeprowadzone przez teren miejscowości Przewłoka w gm. Jarczów oraz Chorażanka, Majdan Górny i Ruda Wołoska w gm. Tomaszów Lubelski do abonenckiej stacji transformatorowej (GPZ) usytuowanej w granicach działek o nr ew. 528 i 529/2 w Rudzie Wołoskiej, gm. Tomaszów Lubelski.

Działki przewidziane pod realizację inwestycji zlokalizowane są na terenie przeznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Jarczów, pod tereny produkcyjne – lokalizacji elektrowni wiatrowych (PEW), tereny rolnicze (R) i tereny dróg wewnętrznych (KDW).

Wg informacji zawartych w raporcie Inwestor rozpatrywał różne warianty realizacji przedsięwzięcia. W raporcie dokonano porównania proponowanego wariantu realizacyjnego (uzgodnionego w niniejszym postanowieniu) z racjonalnym alternatywnym wariantem

lokalizacyjnym, składającym się z 25 elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą. W opinii autorów raportu, mimo iż analizowanym wariantom przypisano to samo znaczenie i skalę oddziaływań, wariantem najkorzystniejszym dla środowiska spośród rozpatrywanych jest wariant wybrany przez wnioskodawcę do realizacji.

Z informacji przedstawionych w raporcie oraz posiadanych przez tut. Organ wynika, że na terenie gminy Jarczów nie są realizowane inne inwestycje polegające na budowie farm wiatrowych. Bezpośrednio od zachodniej strony przedmiotowej inwestycji w gminie Tomaszów Lubelski planowany jest park elektrowni wiatrowych o mocy 18 MW, złożony z 10 elektrowni wiatrowych o całkowitej wysokości 145 m n.p.t (miejscowości: Majdan Górny, Ruda Wołoska, Chorażanka oraz Przeorsk). Innymi inwestycjami związanymi z energetyką wiatrową są dwa projekty farm wiatrowych zlokalizowane w odległości ok. 14 km w gminie Tyszowce: 1) budowa farmy wiatrowej Tyszowce wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą w okolicy miejscowości Tyszowce, Mikulin, Kol. Mikulin i Kol. Dobużek (17 elektrowni wiatrowych o mocy do 2 MW i wysokości maksymalnej 160 m); 2) budowa zespołu z 13 elektrowni wiatrowych, o mocy pojedynczej turbiny do 2 MW i wysokości całkowitej 170 m w obrębie miejscowości Tyszowce. Ponadto, w odległości ok. 9 km w gminie Rachanie (w miejscowości Siemnice) planowana jest budowa jednej elektrowni wiatrowej o mocy do 3 MW i wysokości do 190 m oraz w odległości ok. 12-13 km w gminie Lubycza Królewska – istnieje farma wiatrowa składająca się z czterech turbin w okolicy miejscowości Dęby. W okolicy tej miejscowości planowana jest budowa kolejnej farmy wiatrowej złożonej z sześciu turbin o mocy 300 kW każda.

Obszar planowanego przedsięwzięcia obejmuje uprawy polowe z niewielkimi płatami zadrzewień i roślinności kserotermicznej. Elementami przyrody najbardziej narażonymi na oddziaływanie zespołu elektrowni wiatrowych są ptaki i nietoperze. Przedmiotowe przedsięwzięcie zlokalizowane jest poza obszarami chronionymi na podstawie ustawy o ochronie przyrody. W sąsiedztwie znajdują się obszary sieci Natura 2000, tj.: OSO Zlewnia Górnej Huczwy PLB060017 – w odległości 0,9 km na północny wschód od analizowanej lokalizacji, OSO Dolina Sołokiji PLB060021 – w odległości ok. 2,8 km od analizowanej lokalizacji, OSO Dolina Szyszły PLB060018 – w odległości ok. 3,3 km od analizowanej lokalizacji. Planowane przedsięwzięcie usytuowane jest w części w granicach ostoi ptaków o znaczeniu międzynarodowym PL141 Grzędy Buczyny Sokalskiej oraz w odległości ok. 1,2 km od ostoi ptaków PL158 Ostoja Mircze. Inne obszary ptasie sieci Natura 2000 są dość znacznie oddalone od przedsięwzięcia, tj.: Roztocze PLB060012 (ok. 8 km na zachód), Puszcza Solska PLB060008 (ok. 14,5 km na południowy zachód), Ostoja Tyszowiecka PLB060011 (ok. 15 km na północ), Dolina Górnej Łabuńki PLB060013 (ok. 25 km na północny zachód).

Na potrzeby uzgodnienia warunków realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia, dokonano analizy ustaleń raportu o oddziaływaniu na środowisko w kontekście własnych informacji środowiskowych organu oraz przekazanych do tut. Organu uwag w trakcie toczącego się postępowania wyjaśniającego, a także aktualnego poziomu wiedzy o środowisku z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych.

W przedłożonym raporcie wpływ projektowanego przedsięwzięcia na faunę ptaków analizowano w kontekście możliwości wystąpienia zagrożeń, których skutki mogą powodować:

- niepokojenie ptaków lęgowych, odpoczywających, bądź żerujących co skutkować może utratą, bądź zmniejszeniem przestrzeni odpowiednich siedlisk życiowych dla ptaków, prowadząc do osłabienia ich populacji,
- ryzyko kolizji dla ptaków wykorzystujących przestrzeń powietrzną zarówno w okresie wiosennych i jesiennych migracji jak i lotów lokalnych populacji miejscowej (lęgowej i zimującej),
- efekt bariery dla ptaków migrujących jak i przelatujących między lęgówkami a żerówkami lub miejscami odpoczynku, co może zmuszać ptaki do pokonywania większych dystansów w celu ominięcia przeszkody, co następnie może wpłynąć na

zwiększony wydatek energetyczny, a w konsekwencji może powodować np. niższy sukces lęgowy.

Analizę wpływu na faunę ptaków oparto na przedłożonych w raporcie wynikach monitoringu przedrealizacyjnego, wykonanego pod kierunkiem prof. dr hab. Piotra Tryjanowskiego przez zespół w składzie: Andrzej Łuczak, Agnieszka Graclik, Marcin Polak, Paweł Szewczyk, Marek Nieoczym, Marek Kołodziejczyk, Sylwester Aftyka, Przemysław Kunysz, Szymon Cios.

W ramach monitoringu przedrealizacyjnego określono:

- 1) skład gatunkowy oraz liczebności i zagęszczenia wybranych gatunków ptaków lęgowych na obszarze objętym planowaną inwestycją oraz w strefie buforowej (w promieniu 2 km od projektu - dla niektórych gatunków), wskaźniki liczebności pospolitych gatunków ptaków lęgowych oraz wykorzystanie przestrzeni projektowanej farmy wiatrowej przez wszystkie gatunki (niekoniecznie lęgowe) stwierdzane w okresie lęgowym;
- 2) skład gatunkowy oraz liczebności ptaków wykorzystujących przestrzeń powietrzną w obszarze planowanej farmy wiatraków (z określeniem wysokości tego wykorzystania);
- 3) skład gatunkowy, liczebności oraz sposób wykorzystania powierzchni planowanej farmy wiatrowej przez ptaki w okresie całego roku:
 - populacji ptaków zimujących stwierdzanych w okresie zimowym,
 - populacji migrujących – zarówno w okresie wiosny, jak i jesieni,
 - ptaków żerujących i odpoczywających w okresach tzw. koncentracji potęgowej.

Wykonano liczenia z punktów oraz na transektach, a także zmapowano stanowiska gatunków kluczowych, tj. gatunków rzadkich i średniolicznych.

Zastosowana metodyka jest standardowa metodyką, stosowaną do celów tego typu analiz.

Opis oddziaływania na ptaki i obszary Natura 2000 przedstawiony w raporcie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oparty jest o wyniki przeprowadzonego monitoringu ornitologicznego, który prezentuje wyniki 39 kontroli podstawowych przeprowadzonych od dnia 30 września 2008 r. do 19 lutego 2009 r. oraz 7 kontroli w okresie od 11 maja do 4 lipca 2012 r. Wg informacji zawartej w raporcie z monitoringu ornitologicznego wykorzystano także jako dane uzupełniające, dodatkowe informacje przekazane przez Lubelskie Towarzystwo Ornitologiczne (LTO), Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków (OTOP) i Zamojskie Towarzystwo Przyrodnicze (ZTP) przeprowadzone wg metodyki porównywalnej z metodyką przyjętą dla monitoringu ornitologicznego inwestorskiego, będące wynikiem obserwacji i badań ornitologicznych, realizowanych w latach 2007-2010, w ramach trzech projektów: powszechnej inwentaryzacji przyrodniczej Lasów Państwowych, monitoringu Ptaków Drapieżnych (koordynator: Komitet Ochrony Orłów na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska), monitoringu ostoi ptaków o randze międzynarodowej (koordynator: OTOP) oraz obserwacji ornitologicznych o randze eksploracyjnej gromadzonych na potrzeby opracowania monografii awifauny Zamojszczyzny.

Zakres badań ornitologicznych obejmował 4 moduły: badania punktowe liczebności i składu gatunkowego, badania natężenia wykorzystania przestrzeni powietrznej przez ptaki, cenzus lęgowych gatunków rzadkich i średniolicznych (tzw. gatunki kluczowe) oraz monitoring ptaków w protokole MPPL.

Wg raportu badania natężenia wykorzystania przestrzeni powietrznej przez ptaki prowadzono na punktach obserwacyjnych oddalonych od siebie o 1,5 km. Wiarygodność powyższej informacji została zakwestionowana przez Stowarzyszenie na Rzecz Mieszkańców oraz Ochrony Środowiska Przyrodniczego i Kulturowego Gminy Jarczów w Nedeżowie. W związku z powyższym dokonano analizy danych dotyczących rozmieszczenia punktów obserwacyjnych w kontekście wpływu na wyniki obserwacji i zwrócono się do Inwestora o uzupełnienie.

Z informacji zawartych w raporcie wynika, że na podstawie wstępnych prac terenowych jesienią 2008 roku zaproponowano lokalizację trzech punktów obserwacyjnych

na obszarze planowanej farmy wiatrowej. W kolejnym roku ze względu na zmiany uprawowe na powierzchni, celem lepszej widoczności, punkty i transekty uległy lekkim modyfikacjom. Z analizy zamieszczonej w raporcie na ryc. 4. „Rozmieszczenie pól MPPL, transektów oraz punktów obserwacyjnych” wynika, że obserwacje w latach 2009-2010 prowadzono na 5 punktach obserwacyjnych i 5 transektach, natomiast w latach 2011-2012 na 3 punktach obserwacyjnych (P1-P3) w innych lokalizacjach oraz na 3 transektach (T1-T3). Punkty P1 i P2 z lat 2011-2012 oddalone są o około 2,5 km, punkty P2-P3 oddalone są o około 3,5 km, natomiast punkty obserwacyjne z lat 2009-2010 znajdują się w odległości nawet 4,0 -4,5km. W uzupełnieniu raportu z dnia 22 marca 2013 r. Inwestor wyjaśnił, że wyznaczone punkty umożliwiały obserwacje całego obszaru przestrzeni powietrznej inwestycji, a „badany obszar był pokryty znacznie gęstszą siecią punktów i transektów w porównaniu do tego jak wykonuje się to w innych badaniach ornitologicznych”. W każdym miejscu liczenie trwało przynajmniej jedną godzinę i było wykonywane w godzinach rannych i przedpołudniowych, kiedy natężenie przelotu jest największe. W uzupełnieniu do raportu (pismo Znak: DZW/EWKI/40/2013 z dnia 22 marca 2013 r.) Inwestor doprecyzował, że „czas prowadzenia kontroli terenowych zależał od wschodu słońca, zatem prowadzenie obserwacji terenowych dostosowane było do okresu aktywności ptaków. W sezonie lęgowym badania rozpoczynano nawet o godz. 4.00 rano i kontynuowano do 11.30. Godziny rozpoczęcia prac zależały od sezonu, jak i warunków meteorologicznych panujących w trakcie badań, oraz co kluczowe – właśnie od samej aktywności ptaków (czasem trwały do godzin popołudniowych ok. 13.30, a część była wykonywana popołudniu 13 -18.00), co jest standardem w badaniach ornitologicznych (np. program GIOŚ – Monitoring Ptaków Drapieżnych – str. 5-6, 10-11).”

Wg informacji w raporcie badania prowadzono w odniesieniu do 3 pułapów – do wysokości dolnego zakresu pracy śmigła (od ziemi do 50 m), w strefie pracy śmigła (od 50 do 150 m), powyżej śmigła w stanie wzniesienia (>150 m). Wysokość przelotu ptaków ustalano poprzez ich lokalizacje względem punktów odniesienia, głównie napowietrznych linii energetycznych, drzew, a także stacji pomiarów siły wiatru. W raporcie uwzględniono obserwacje tylko tych osobników, dla których pułap przelotu ustalono z minimalną dokładnością 10 metrów.

Celem monitoringu przedrealizacyjnego było określenie składu gatunkowego oraz liczebności i zagęszczenia wybranych gatunków ptaków lęgowych na obszarze objętym planowaną inwestycją oraz w strefie buforowej (w promieniu 2 km od projektu - dla niektórych gatunków), ustalenie wskaźników liczebności pospolitych gatunków ptaków lęgowych oraz wykorzystanie przestrzeni projektowanej farmy wiatrowej przez wszystkie gatunki (niekoniecznie lęgowe) stwierdzone w okresie lęgowym, określenie składu gatunkowego oraz liczebności ptaków wykorzystujących przestrzeń powietrzną w obszarze planowanej farmy wiatrowej (z określeniem wysokości tego wykorzystania), określenie składu gatunkowego, liczebności oraz sposobu wykorzystania powierzchni planowanej farmy wiatrowej w okresie całego roku przez populacje ptaków zimujących, populacje ptaków migrujących oraz ptaków żerujących i odpoczywających, określenie wpływu budowy oraz użytkowania farmy wiatrowej na poszczególne gatunki oraz grupy gatunków ptaków, opracowanie zaleceń dla minimalizacji ewentualnego negatywnego oddziaływania na ptaki oraz opracowanie wiarygodnego materiału służącego jako podstawa do monitorowania porealizacyjnego inwestycji.

Na podstawie uzyskanych danych z monitoringu dokonano analizy śmiertelności ptaków w wyniku kolizji, zmiany wzorców wykorzystania terenu, efektu bariery, bezpośredniej utraty siedlisk oraz fragmentacji i przekształcenia siedlisk.

Obliczono śmiertelność ptaków na podstawie wskaźników określonych w Wytycznych dotyczących ocen oddziaływania turbin wiatrowych na ptaki (Chylarecki, Kajzer, Polakowski, Wysocki, Tryjanowski i Wuczyński, 2011), zgodnie z którymi śmiertelność dla analizowanych farm wiatrowych w Ameryce Północnej i Europie kształtuje się na poziomie 0,1 osobnika ginącego rocznie w przeliczeniu na 1 MW zainstalowanej mocy Farmy.

Wg ustaleń raportu, dla analizowanej farmy wiatrowej śmiertelność obliczona w osobnikach na 1 MW wynosi 4 os/rok (około 4 osobniki na rok), natomiast według wskaźnika kolizyjności na 1 turbinę kształtuje się na poziomie 0,1 os/rok, co dla przedmiotowej farmy daje śmiertelność na poziomie 1,7 ptaka na rok (około 2 osobniki na rok). Wskaźnik kolizyjności ma charakter statystyczny i może być traktowany wyłącznie jako wskaźnik możliwej śmiertelności.

Z ustaleń raportu wynika, że nie nastąpi zmiana wzorców wykorzystania terenu. Na terenie planowanej farmy wiatrowej oraz w badanej okolicy nie stwierdzono występowania lęgów ptaków blaskodziobych (najmocniej na obecność turbin reagują blaskodziobe i siewkowe (Chylarecki, Kajzer, Polakowski, Wysocki, Tryjanowski i Wuczyński, 2011)). Zaobserwowano podczas rocznych badań przelot stad gęsi oraz czajek jednak nie zaobserwowano by żerowały na badanej powierzchni.

Podobnie, z ustaleń raportu ooś wynika, że nie wystąpi efekt bariery. Uzyskane wyniki badań wskazują, że liczebności i przemieszczenia ptaków na terenie planowanej farmy wiatrowej są charakterystyczne dla ubogich fragmentów krajobrazu rolniczego, głównie pól uprawnych. Zaskakujące są niskie pułapy przelotu ptaków na tej powierzchni, co może wskazywać głównie na przemieszczenia żerowiskowe, a nie typowo migracyjne. Zatem odbywają się one poniżej poziomu operacyjnego śmigieł.

Bezpośrednia utrata, fragmentacja i przekształcanie siedlisk, wg ustaleń raportu ooś nie będzie mieć istotnego znaczenia dla bytowania ptaków. Turbiny wiatrowe planowane są do realizacji na terenach użytkowanych obecnie jako grunty rolne. Utracie będą podlegały fragmenty pól, które przeznaczone zostaną pod lokalizację fundamentów turbin oraz dróg dojazdowych, które nie przedstawiają większej wartości przyrodniczej. Wg uzupełnienia do raportu z dnia 22 marca 2013 r. odnosząc się do potencjalnych skutków negatywnego oddziaływania skumulowanego na populację orlika krzykliwego wyjaśniono, że „nastąpi wykluczenie lub utrudnienie dostępu do żerowisk; jednakże wykluczenie to będzie na bardzo niskim poziomie.

Według ustaleń raportu ooś „z punktu widzenia liczebności awifauny, składu gatunkowego i charakterystyki pułapu przelotu, po wyłączeniu najcenniejszych fragmentów związanych głównie z obecnością zadrzewień śródpolnych, nie ma przeciwwskazań do lokalizacji wskazanej inwestycji”, co należy rozumieć jako brak negatywnego, w tym znaczącego wpływu na ptaki.

Z analizy raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wynika, że w wyniku inwestorskiego monitoringu ornitologicznego na terenie planowanego przedsięwzięcia stwierdzono łącznie ponad 98 gatunków ptaków, w tym 90 gatunków objętych ochroną ścisłą, 4 objętych ochroną częściową i 4 gatunków łownych, z tego 15 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 11 z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.

Awifauna tego obszaru jest reprezentowana przez gatunki typowe dla krajobrazu rolniczego Lubelszczyzny. Analizowano cenzus gatunków rzadkich i średniolicznych w celu wykrycia jak największej ilości ich stanowisk. Wśród gatunków ptaków stwierdzonych na analizowanym obszarze szczególną uwagę zwrócono na gatunki o niekorzystnym statusie ochronnym (załącznik I dyrektywy ptasiej, Polska Czerwona Księga Zwierząt) oraz uważane za kolizyjne z farmami wiatrowymi, tj.:

- Błotniak łąkowy i błotniak stawowy – stanowiska lęgowe w znacznej odległości od najbliższej turbiny, przeloty poniżej łopat wirnika,
- Błotniak zbożowy – dwukrotna obserwacja, obszar przedsięwzięcia nie jest intensywnie wykorzystywany,
- Bocian biały – analizę oparto na wynikach prac naukowych znanych z literatury (Mockel i Wesner 2007), wykazujących brak różnic w sukcesie lęgowym bociana białego przed budową i po jej uruchomieniu farmy wiatrowej Duben w Branderburgii, poza tym z analizy wynika marginalne znaczenie obszaru farmy dla populacji bocianów,
- Czapla siwa – pojedyncze obserwacje, obszar farmy nie jest intensywnie użytkowany przez gatunek,

- Czeczotka – większość stwierdzeń na niekolizyjnej wysokości, gatunek nie jest zaliczany do kolizyjnych, obszar farmy nie jest użytkowany przez gatunek,
- Derkacz - pojedyncza obserwacja, obszar farmy nie jest intensywnie użytkowany przez gatunek,
- Drzemlik - pojedyncze obserwacje, obszar farmy nie jest intensywnie użytkowany przez gatunek,
- Dudek - pojedyncze obserwacje, brak występowania typowych siedlisk, obszar farmy nie jest intensywnie użytkowany przez gatunek,
- Dzięcioł czarny – jednorazowa obserwacja, obszar farmy nie jest użytkowany przez gatunek,
- Gąsiorek – wszystkie przeloty na bezkolizyjnej wysokości, koncentracja aktywności wokół zakrzewień,
- Kobuz - wszystkie przeloty na bezkolizyjnej wysokości, gatunek nie zaliczony do kolizyjnych,
- Kobczyk - pojedyncze obserwacje, obszar farmy nie jest intensywnie użytkowany przez gatunek,
- Kulig wielki - pojedyncza obserwacja, obszar farmy nie jest intensywnie użytkowany przez gatunek,
- Ortolan - pojedyncze obserwacje, obszar farmy nie jest intensywnie użytkowany przez gatunek,
- Przepiórka – porusza się przy powierzchni, gatunek nie zaliczany do kolizyjnych,
- Siewka złota -- nie stwierdzono miejsc koncentracji, przeloty na bezkolizyjnej wysokości,
- Świergotek polny - pojedyncze obserwacje, obszar farmy nie jest intensywnie użytkowany przez gatunek,
- Turkawka - pojedyncze obserwacje, obszar farmy nie jest intensywnie użytkowany przez gatunek,
- Żołna – pojedyncze obserwacje, obszar farmy nie jest intensywnie użytkowany przez gatunek,
- Żuraw - niewielka liczba stwierdzeń, przeloty na bezkolizyjnej wysokości.

W buforze 15 km bytuje łącznie ok. 20 par orlika krzykliwego, dla 7 stanowisk na podstawie decyzji RDOŚ w Lublinie wyznaczono miejsca rozrodu i regularnego występowania. Orlik krzykliwy stanowi przedmiot ochrony położonych w sąsiedztwie obszarów ptasich Natura 2000, a także należy do gatunków kluczowych ostoi ptaków o znaczeniu międzynarodowym.

Według raportu z monitoringu ornitologicznego orlik krzykliwy „został stwierdzony w trakcie sezonu lęgowego 3 razy na punktach obserwacyjnych (0,17 os/h obserwacji) oraz 10 razy na transektach (0,28 os/km transektu). Dodatkowo odnotowano 5 osobników w trakcie sezonu polęgowego na transektach obserwacyjnych (0,11 os/km transektu)”. W uzupełnieniu do raportu z dnia 22 marca 2013 r. inwestor potwierdza, że „podczas monitoringu orlik wystąpił 18 razy, czyli przelatywał przez dany obszar”. Ponadto, według informacji zawartej w raporcie ornitologicznym w trakcie badań uzupełniających w 2012 roku zlokalizowano stanowisko lęgowe orlika krzykliwego w okolicy miejscowości Gródek i zidentyfikowano także żerowiska orlika (głównie obszary łąk), które zostały zaznaczone na mapce w tekście (na północ od strefy lęgowej). Wg informacji zawartej w ww. raporcie zrezygnowano z lokalizacji turbiny nr 19, która to umiejscowiona była na trasie prowadzącej do atrakcyjnych żerowisk zlokalizowanych w okolicy miejscowości Gródek (na północny-wschód od stanowiska lęgowego), natomiast pozostałe turbiny chociaż położone bliżej stanowiska lęgowego niż turbina nr 19 położone są na terenach nie wykorzystywanych intensywnie przez orlika jako żerowisko.

W raporcie z monitoringu ornitologicznego oszacowano potencjalne oddziaływanie farmy wiatrowej na orlika krzykliwego wykorzystując metodę badania dodatkowej śmiertelności (Metoda szacowania PBR = dopuszczalnego poziomu pozyskania). Do analizy

przyjęto lokalną populację orlika określoną na 12 par lęgowych ustaloną wg danych LTO, informacji w SDF obszarów Natura 2000, dodatkowo zweryfikowane analizą mapy w Wójciak et al. 2005) i informacjami dostępnymi z Komitetu Ochrony Orłów. Według uzupełnień inwestora do raportu ooś (pismo Znak: DZW/EWKI/02/2013 z dnia 9 stycznia 2013 r. oraz pismo Znak: DZW/EWKI/40/2013 z dnia 22 marca 2013 r.) wynika, że przyjęto strefę oddziaływania 20-25 km i dla tej strefy określono populację lokalną na 12 par.

W wyniku dokonanych w raporcie wyliczeń dla populacji lokalnej 12 par wyklucza się negatywny udokumentowany wpływ na żywotność populacji orlika, przy założeniu stabilności siedliskowej i niewielkim prawdopodobieństwie zjawisk o charakterze katastrof ekologicznych (np. bardzo zimna wiosna, susza w Afryce, problemy na wędrówkach). Wg raportu uznano za „dodatkową akceptowalną śmiertelność w kolizjach z turbinami na poziomie 0,27 orlika na rok, czyli 1 orlik na około 4 lata powinien ginąć w wyniku kolizji. Przy tym rozmiarze farmy i wykorzystaniu przestrzeni powietrznej można wykluczyć tak pesymistyczny scenariusz. Maksymalna szacowana śmiertelność – ze względu na położenie żerowisk i sposoby przemieszczeń ptaków - jest bowiem na poziomie przynajmniej 10-krotnie niższym!”.

W uzupełnieniu do raportu z dnia 22 marca 2013 r. odnosząc się do wpływu skumulowanego na populację orlika krzykliwego Inwestor wyjaśnia: „nastąpi wykluczenie lub utrudnienie dostępu do żerowisk; jednakże wykluczenie to będzie na bardzo niskim poziomie.

Z ustaleń raportu ooś wynika, że „badany obszar charakteryzuje się typową awifauną charakterystyczną dla Lubelszczyzny. Stwierdzono duży zestaw gatunków ptaków, lecz jest to raczej pochodną intensywnych obserwacji ornitologicznych na tym terenie, niż jego rzeczywistej atrakcyjności. Potwierdzeniem tego jest występowanie gatunków rzadkich i nielicznych tylko w trakcie pojedynczych obserwacji”. W odniesieniu do wyników badań w protokole MPPL podsumowuje się, że „zaobserwowana liczba osobników pozwala na stwierdzenie, że badane obszary są mniej atrakcyjne żerowiskowo dla ptaków w sezonie lęgowym, niż tereny położone na obszarach referencyjnych. Różnice te wynikają najprawdopodobniej ze struktury krajobrazu na badanej farmie, który nie oferuje wyjątkowych zasobów pokarmowych dla par lęgowych i ich potomstwa”.

Wg podsumowania wyników badań w raporcie z badań ornitologicznych „zebrane dane naukowe wskazują, że projekt inwestycji w planowanym miejscu może być realizowany i nie będzie wywierał istotnego negatywnego wpływu na populację ptaków.

Ustalenia ww. opracowania eksperckiego, ze względu na przyjętą w raporcie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko metodykę odwoływania się do opracowań eksperckich stanowiących załączniki, są ustaleniami raportu w zakresie oddziaływania na ptaki oraz oddziaływania na obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000.

Raport, zgodnie ze współczesnymi zaleceniami, wskazuje na konieczność przeprowadzenia monitoringu porealizacyjnego. Winien to być przynajmniej 2-letni monitoring, rozpoczęty po rozpoczęciu eksploatacji całej farmy wiatrowej obejmującej: określenie liczebności gatunków gniazdujących na terenie objętym przedsięwzięciem, przeprowadzone w sezonie lęgowym (od początku maja do końca czerwca); identyczne jak wyżej badanie, przeprowadzone na obszarze porównawczym, na którym przeprowadzono takie badanie w ramach monitoringu przedrealizacyjnego; badanie kolizyjności ptaków i nietoperzy z turbinami wiatrowymi, w sposób pozwalający na dostrzeżenie wszystkich martwych i rannych ptaków i nietoperzy; ocenę błędu w badaniu kolizyjności, wynikającego ze zbierania martwych zwierząt przez padlinożerców; opis reakcji gatunków migrujących i żerujących na terenie farmy wiatrowej na eksploatację farmy wiatrowej. Ww. monitoring będzie równocześnie monitoringiem wpływu inwestycji na obszary Natura 2000”.

Orliki krzykliwe gnieźdzą się w różnej wielkości kompleksach leśnych, a znane są przypadki gniazdowania nawet w śródpolnych kępach drzew („Poradnik ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ptaki (część I) tom 7” Gromadzki 2004 r.

Ministerstwo Środowiska. Warszawa oraz „Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią” Chylarecki P, Sikora A. Cenian Z. 2009. GIOŚ. Warszawa). Gatunek preferuje lasy mieszane powyżej 80 lat o rozdrobnionej strukturze (fragmentacja płatów), wielopiętrowe o dość luźnym zwarcie koron o zróżnicowanym skraju (strefa ekotonowa z nieużytkami lub ekstensywnie użytkowanymi łąkami). Orliki najchętniej polują w mozaikowo ukształtowanym krajobrazie rolniczym, a wyraźnie unikają rozległych monokultur.

Śródpolne i śródłukowe różnej wielkości kompleksy leśne międzyrzecza Bugu i Huczwy, w tym w sąsiedztwie terenu planowanego pod farmę wiatrową, są miejscami gniazdowania orlika krzykliwego, a otaczające pola i łąki są żerowiskami.

Rozmiary terytoriów („Monitoring ptaków lęgowych Poradnik metodyczny dotyczący gatunków chronionych Dyrektywą Ptasią” Chylarecki P, Sikora A. Cenian Z. 2009. GIOŚ. Warszawa) wahają się między 5-15 km² w bardzo dobrych warunkach siedliskowych a 20-30 km² w warunkach słabszych, a nawet 170 km² w skrajnie niesprzyjających. Rozmiary rewiru wykorzystywanego przez ptaki różnią się w poszczególnych latach, a także porach roku, co wskazuje na silny związek z dostępnością odpowiedniej liczby pokarmu. W okresie dorastania piskląt przeciętne wielkości terytoriów mogą wzrastać nawet 5-krotnie (25-75km²). Samce w poszukiwaniu pokarmu oddalają się czasami nawet powyżej 5-10 km (a nawet 12km) od gniazda, choć zazwyczaj ich stałe łowiska oddalone są o 2-3 km.

W strefie do 3 km od planowanych lokalizacji budowli Jarczów bytują 4 pary orlika krzykliwego (ok. 3 km od EW20, ok.1 km od EW18 i EW17, ok.2,5 km od EW10 i około 3 km od EW28). W ocenie RDOŚ w Lublinie, ze względu na zróżnicowanie wykorzystania żerowisk uwarunkowane naturalnie ekologią gatunku (np. zmianami dynamiki aktywności ptaków, istnieniem lub brakiem sukcesu lęgowego, itd.), a także sposobem użytkowania ziemi (struktura upraw), okres monitoringu porealizacyjnego w odniesieniu do tego gatunku powinien wynosić co najmniej 5 lat od uruchomienia farmy. Wyniki powinny być analizowane na bieżąco i na ich podstawie - w sytuacji wzrostu wykorzystania przestrzeni przez orliki w stosunku do danych zaprezentowanych w raporcie - powinny być podejmowane działania minimalizujące (m.in. czasowe lub całkowite wyłączenie pracy turbin). Ze względu na możliwe korekty w działaniach minimalizujących, wskazane jest wykonanie raportu po każdym sezonie trwania monitoringu porealizacyjnego i przedkładania go Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska. W przypadku obserwacji wzrostu wykorzystania przestrzeni przez orliki w stosunku do danych zaprezentowanych w raporcie wyniki wraz z propozycją działań minimalizujących powinien być przedkładany Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska bezzwłocznie.

Za szczególnie istotne uznano ocenę oddziaływań skumulowanych na populację ptaków szponiastych, w szczególności orlika krzykliwego wynikające z ograniczenia dostępności lub wykluczenia rozległych żerowisk oraz kolizyjności z budowlami, co najmniej przez projektowane farmy, dla których prowadzone są postępowania środowiskowe tj. projektowane farmy Tomaszów, Tyszowce, Lubycza Królewska (Dęby), elektrownia w Siemnicach gm. Rachanie. W uzupełnieniu informacji Inwestor dokonał wyliczeń śmiertelności dla wskazywanych 22 par bytujących w buforze 15 km od farm Jarczów i Tomaszów, nie uwzględnił natomiast farmy Tyszowce. Ustalono, że bezpieczny poziom pozyskania wynosi 0,501 osobnika/rok, czyli 1 orlik na 2 lata mógłby się rozbić o turbinę bez szkody dla funkcjonowania populacji.

W opinii organu uzgadniającego ewentualna kumulacja oddziaływań nie spowoduje znaczącego negatywnego wpływu na populację lokalną orlika krzykliwego, pomimo, że w zasięgu potencjalnego oddziaływania może znajdować się znacząca część tej populacji. Oddziaływania będą zmieniać się w miarę oddalania się od budowli.

Organizacje ekologiczne (Towarzystwo Ochrony Przyrody i Krajobrazu w Zgorzelcu, stowarzyszenie na Rzecz Mieszkańców oraz Ochrony Środowiska Przyrodniczego i Kulturowego Gminy Jarczów w Nedeżowie) złożyły uwagi do raportu i informacje, które organowi są znane. Nie przedłożyły natomiast konkretnych dowodów potwierdzających te

informacje, w tym większego niż wskazuje raport wykorzystania przestrzeni farmy i obecności na tym obszarze żerowisk orlików krzykliwych. Przekazane informacje nie dowodzą prawdopodobieństwa znaczącego negatywnego oddziaływania na orlika krzykliwego, co jednocześnie nie wyklucza wystąpienia potencjalnego negatywnego oddziaływania (niższych poziomów) na ww. gatunek i inne szponiaste, w tym bociany białe, bardzo licznie bytujące w otoczeniu, i jak informuje w swoim wystąpieniu Stowarzyszenie na Rzecz Mieszkańców oraz Ochrony Środowiska Przyrodniczego i Kulturowego Gminy Jarczów w Nedeżowie, okresowo intensywnie żerujące na polach w okresach koszenia upraw lub orki (wyniki przedłożonego przez Inwestora monitoringu, nie potwierdzają tego twierdzenia).

Organ uzgadniający uważa, że wnioski eksperckie dotyczące monitoringu porealizacyjnego są prawidłowe i uwzględnia je w warunkach środowiskowych realizacji przedsięwzięcia.

Planowane przedsięwzięcie nie będzie zlokalizowane na obszarze specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, ale w bliskim ich sąsiedztwie. Z analizy załącznika do raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko pt. „Raport o oddziaływaniu na integralność, spójność i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000” wynika, że na wstępnym etapie oceny uwzględniono wszystkie obszary SOO i OSO Natura 2000 leżące w promieniu ok. 25 – 30 km od przedsięwzięcia, co do których istniało przypuszczenie, że przedsięwzięcie może powodować na nie znaczące negatywne oddziaływania (Pastwiska nad Huczwą PLH060014, Dobużek PLH060039, Adelina PLH060084, Dolina Sieniochy PLH060025, Kazimierówka PLH060088, Posadów PLH060073, Lasy Dolhobyczowskie PLH060103, Dolina Górnej Sieniochy PLH060086, Dolina Szyszły PLH060042, Lasy Mirczańskie PLH060104, Popówka PLH060016, Tarnoszyn PLH060100, Łabunie PLH060080, Borowa Góra PLH060070, Żurawce PLH060029, Suśle Wzgórza PLH060019, Doliny Łabuńki i Topornicy PLH060087, Bródek PLH060085, Ostoja Tyszowiecka PLB060011, Zlewnia Górnej Huczwy PLB060017, Dolina Szyszły PLB060018, Dolina Sołokiji PLB060021, Roztocze PLB060012, Dolina Górnej Łabuńki PLB060013, Zarośle PLH060028, Horyniec PLH180017, Minokąt PLH060089, Uroczyska Puszczy Solskiej PLH060034, Uroczyska Roztocza Wschodniego PLH060093, Puszcza Solska PLB060008, Św. Roch PLH060022, Uroczyska Lasów Adamowskich PLH060094). Uwzględniono również Obszary IBA jako potencjalne obszary Natura 2000 tj. PL141 Grzędy Buczyny Sokalskiej i PL158 Ostoja Mircze.

Ocenie podlegały te gatunki i siedliska, które są przedmiotem ochrony na tych obszarach, a więc ich status ochrony w Standardowym Formularzu Danych dla danego obszaru określony został kategorią A, B lub C. Jeżeli któryś z gatunków spełniających te kryteria na istniejących obszarach Natura 2000, pozostających w zasięgu oddziaływań parku elektrowni wiatrowych Jarczów (PEW Jarczów), został stwierdzony na obszarze planowanego przedsięwzięcia w monitoringach przedrealizacyjnych, dla takiego gatunku określono czy przedsięwzięcie może powodować wobec niego znaczące oddziaływania. Ocena skali wpływu na populacje ptaków będące przedmiotem ochrony na obszarach Natura 2000 pozostających w strefie potencjalnego wpływu PEW Jarczów opierała się na analizie wg kryterium korzystnego stanu ochrony, kryterium zasięgu, kryterium trwałości populacji oraz kryterium wielkości populacji, a także na analizie sposobu wykorzystania terenu planowanej farmy przez osobniki chronionych populacji: występowanie stanowisk lęgowych populacji będących przedmiotem ochrony w strefach oddziaływań danego przedsięwzięcia, częstość żerowania na danym terenie i znaczenie danego terenu dla trwałości i jakości bazy pokarmowej danej populacji, sposób wykorzystania przestrzeni powietrznej farmy przez poszczególne osobniki chronionych populacji – wysokość przemieszczania się, kierunki i charakter przemieszczania się (lokalny czy migracyjny) oraz występowanie miejsc wypoczynkowych w strefie oddziaływania przedsięwzięcia i ich znaczenie dla ekologii populacji będących przedmiotem ochrony.

W pierwszym etapie oceny uznano, że brak prawdopodobieństwa negatywnego, w tym znaczącego oddziaływania na siedliska w obszarach Natura 2000, natomiast przedmiotem

oddziaływania mogą być głównie ptaki i nietoperze. W związku z powyższym dalsze analizy prowadzono w odniesieniu do najbliższych położonych względem rozpatrywanego przedsięwzięcia obszarów specjalnej ochrony ptaków sieci Natura 2000, tj. Zlewnia Górnej Huczwy PLB060017 (ok. 1 km na północ), Dolina Szyszły PLB060018 (ok. 3 km na południowy wschód) oraz Dolina Sołokiji PLB060021 (ok. 3 km na południowy zachód). W ocenie wzięto dodatkowo pod uwagę obszary sieci Natura 2000 dość znacznie oddalone od Przedsięwzięcia, tj.: Roztocze PLB060012 (ok. ok. 8 km na zachód), Puszcza Solska PLB060008 (ok. 14,5 km na południowy zachód), Ostoja Tyszowiecka PLB060011 (ok. 15 km na północ), Dolina Górnej Łabuńki PLB060013 (ok. 25 km na północny zachód).

Ocena oparta została na wynikach monitoringu ornitologicznego. Na ich podstawie ustalono, że negatywne oddziaływanie przedsięwzięcia może dotyczyć ośmiu gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony co najmniej jednego z ww. obszarów Natura 2000: *Aquila pomarina* (orlik krzykliwy) - gatunek wymieniony Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, *Ciconia ciconia* (bocian biały) - gatunek wymieniony Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, *Crex crex* (derkacz) - gatunek wymieniony Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, *Dryocopus martius* (dzięcioł czarny) - gatunek wymieniony Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, *Lanius collurio* (gąsiorek) - gatunek wymieniony Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, *Acrocephalus schoenobaenus* (rokitniczka) - gatunek zaliczony do regularnie występujących ptaków migrujących nie wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, *Merops apiaster* (żołna) - gatunek zaliczony do regularnie występujących ptaków migrujących nie wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, *Motacilla cinerea* (pliszka górska) - gatunek zaliczony do regularnie występujących ptaków migrujących nie wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Analizę przeprowadzono w celu wykazania czy oddziaływania przedsięwzięcia mogą przybrać skalę oddziaływań znaczących, a więc trwale pogarszających właściwy stan ochrony siedlisk oraz gatunków ptaków i nietoperzy, dla których ochrony zostały utworzone obszary Natura 2000. Wg ustaleń raportu nie przewiduje się możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania PEW Jarczów na ww. gatunki, będące przedmiotem ochrony wskazanych wyżej obszarów, a także na ich integralność obszarów Natura 2000 i spójność sieci. Przy ocenie brano pod uwagę również oddziaływanie skumulowane z przedsięwzięciami (projektowane farmy wiatrowe Tyszowce - 16 turbin, elektrownia wiatrowa Rachanie -1 turbina, Tomaszów Lubelski - 10 turbin oraz Lubycza Królewska - 4 turbiny istniejące i 6 projektowanych). Również nie przewiduje się, aby farma wiatrowa Jarczów pojedynczo oraz w powiązaniu z innymi farmami wiatrowymi powodowała znaczące oddziaływania na spójność i integralność okolicznych obszarów Natura 2000 oraz na gatunki ptaków będące przedmiotem ich ochrony.

Wg informacji zawartych w raporcie układ i rozmieszczenie przestrzenne turbin są maksymalnie korzystne z punktu widzenia ochrony awifauny (ze względu na zidentyfikowaną kolizyjność z wymogami ochrony najbliższej bytującej pary orlika krzykliwego - poza obszarami Natura 2000, w których stanowi przedmiot ochrony - Inwestor podjął decyzję o rezygnacji z budowy z turbiny nr 19).

Wg opracowania eksperckiego, analiza oddziaływania przedsięwzięcia w stosunku do pozostałych stwierdzonych gatunków stanowiących przedmiot ochrony w obszarach Natura 2000 nie wykazała prawdopodobieństwa negatywnego znaczącego oddziaływania na obszary Natura 2000, w tym na właściwy stan ochrony gatunków i ich siedlisk, a także na integralność i spójność tych obszarów. Gatunki były obserwowane sporadycznie i pojedyncze osobniki lub w liczbie kilku (derkacz i dzięcioł czarny - pojedyncze obserwacje, żołna, pliszka górska - 2 osobniki, rokitniczka -2-4 pary, gąsiorek 17 osobników na transektach w sezonie lęgowym i 10 osobników na transektach w sezonie pozalęgowym, bocian biały stwierdzony w trakcie sezonu wiosennego -5 osobników (0,07 os/km transektu), podczas okresu lęgowego 6 osobników na punktach obserwacyjnych (0,33 os/h obserwacji) i 8 osobników na transektach (0,23 os/km transektu) oraz obserwowano również trzykrotnie podczas koncentracji polęgowej na transektach (0,07 os/km transektu)). Przedsięwzięcie nie obejmuje siedlisk ważnych dla bytowania ww. gatunków ani nie jest zlokalizowane na ich trasach

migracyjnych. Wyniki analiz własnych organu uzgadniających są zbieżne z powyższymi ustaleniami.

Z informacji zawartych w załączniku do raportu odnoszącego się do monitoringu chiropterologicznego wynika, że metodyka badań została oparta na Tymczasowych wytycznych dotyczących oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze (na rok 2009), powstałych na podstawie publikacji Rodriguez et al. (2008), przedstawiającej założenia Rezolucji 5.6 Konwencji EUROBATS, której stroną jest Polska. W przeprowadzonych badaniach wystąpiły jednak odstępstwa od metodyki, na które organ w trakcie weryfikacji raportu zwrócił uwagę. W uzupełnieniu do raportu z dnia 9 stycznia 2013 roku Inwestor wyjaśnił, że „wybór dat kontroli był przede wszystkim podyktowany charakterystyką miejsca – krajobraz rolniczy. Zgęszczenia z okresu czerwiec i lipiec nie wskazywały, że teren jest ważny dla nietoperzy i stąd w okresie późnego lata i jesieni zmniejszono liczbę kontroli (wszak za liczebności w tych okresach odpowiada głównie liczba samodzielnie latających młodych), a wykonano je w innych terminach, tak właśnie by ewentualnie zdiagnozować inne walory chiropterologiczne farmy wiatrowej”. Tym samym uznano, że modyfikacja metodyki badań w części dotyczącej terminów i liczby kontroli nie rzutuje negatywnie na wyniki monitoringu nietoperzy, które są wystarczające do prawidłowej oceny oddziaływania związanego z planowaną inwestycją farmy wiatrowej.

Z analizy ww. opracowania eksperckiego wynika, że główną metodą stosowaną w badaniach był nasłuch detektorowy, połączony z rejestracją wydawanych przez nietoperze ultradźwięków oraz ich późniejszą analizą komputerową. Nasłuchy detektorowe prowadzono w okresie szczytu aktywności nietoperzy (w czasie 3–4 godzin po zachodzie słońca), na 3 stałych transektach (podzielonych na 6 podtransektów o długości 9 km) obejmujących farmę Jarczów oraz farmę Tomaszów. Transekty oprócz terenów przeznaczonych pod elektrownie wiatrowe obejmowały także swoim zasięgiem okoliczny teren (miejsca żerowiskowe oraz potencjalne kryjówki). Teren kontrolowano z częstotliwością 1-6 wizyt w miesiącu. Stopień aktywności wyznaczano dla każdego odcinka transektu i punktu z osobna, i na ich podstawie wyliczano kolizyjność poszczególnych turbin. Przy ocenie kolizyjności turbin posłużono się skalą aktywności z progami, przy przekroczeniu których, należy podjąć odpowiednie środki zaradcze (Dürr T. (2007), Möglichkeiten zur Reduzierung von Fledermausverlusten an Windenergieanlagen in Brandenburg. *Nyctalus* 12, 2-3: 238-252): niska aktywność od 0 do 1,6 osobnika na godzinę; średnia aktywność od 1,6 do 3,5 – wskazane okresowe wyłączanie turbin; wysoka aktywność od 3,5 do 5,9 – zmiana lokalizacji turbin lub całonocne, okresowe wyłączenia oraz bardzo wysoka aktywność powyżej 5,9 – zmiana lokalizacji turbin. Posiłkowano się również współczynnikami kolizyjności opracowanymi wg kryteriów przedstawionych w innych pracach z zakresu badań kolizyjności nietoperzy z turbinami wiatrowymi (M., Dubourgh-Savage J., Goodwin & C. Harbusch (2008). Guidelines for consideration of 15 bats in wind farm projects. UNEP, EUROBATS. Bonn.).

Wg informacji ww. opracowania eksperckiego, na obszarze projektowanej farmy wiatrowej pomimo prowadzenia specjalnie dedykowanych kontroli nie stwierdzono zimowych schronień nietoperzy (*hibernaculum*), ani letnich koloni rozrodczych. W trakcie prac detektorowych stwierdzono 6 gatunków nietoperzy (Gacek brunatny *Plecotus auritus*; Nocek Natterera *Myotis nettereri*; Borowiec wielki *Nyctalus noctula*; Mroczek późny *Eptesicus serotinus*; Karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*; Mopek *Barbastella barbastellus* co stanowi 33% (N = 18) chiropterofauny województwa. Ponadto w terenie stwierdzano nietoperze, których przynależności gatunkowej nie udało się ustalić, jednakże zgrupowanie miało bardzo niestabilną strukturę gatunkową i było zdominowane przez dwa gatunki - mroczka późnego *Eptesicus serotinus* i borowca wielkiego *Nyctalus noctula*, które łącznie stanowiły około 90% wszystkich stwierdzeń oznaczonych do gatunku.

Wg wyników monitoringu prowadzonego przez ekspertów, skład gatunkowy chiropterofauny terenu planowanej farmy jest stosunkowo ubogi (6 gatunków) i obszar ten jest przez nietoperze wykorzystywany w dość niewielkim stopniu, zwłaszcza biorąc pod uwagę niezbyt korzystne warunki siedliskowe. Uznano, że wg wskazówek Dürra (2007)

badany obszar – zwłaszcza na tle okolic – należy uznać za teren o relatywnie niewielkim znaczeniu dla tych ssaków, choć lokalnie ich zagęszczenia mogą być wyższe, co zostało uwzględnione w planach rozmieszczenia turbin (zalecenie odsunięcia o 200 m turbin od lasów). Wg oceny eksperckiej wybrany do realizacji wariant z punktu widzenia występowania i liczebności nietoperzy jest ze względu na położenie najbardziej korzystny do realizacji. Wynika to z lokalizacji turbin w najmniej wykorzystywanych fragmentach powierzchni przez nietoperze, a zatem charakteryzuje się najmniejszą potencjalną kolizyjnością, jak i najmniejszym zakłócaniem żerowisk nietoperzy na tym obszarze. Na etapie eksploatacji wskazuje się na potrzebę działań minimalizujących potencjalną kolizyjność np. unikanie oświetlania turbin światłem białym i migającym (Zeller i in. 2009) - zaleca się jednak zastosowanie światła o minimalnej wymaganej przepisami mocy oraz ograniczenie do minimum błysków na minutę (oświetlenie powinno być jak najmniej widoczne z ziemi).

Pomimo, że stwierdzono niskie wykorzystywanie terenu przez nietoperze w opracowaniu eksperckim, w ocenie organu istnieje potrzeba weryfikacji prognozy i przeprowadzenia monitoringu porealizacyjnego. Wg raportu eksperckiego monitoring nietoperzy powinien być prowadzony przez minimum 3 sezony, w okresie pierwszych pięciu lat (w tym obowiązkowo w pierwszym roku) od momentu uruchomienia farmy. Badania w ramach monitoringu porealizacyjnego powinny obejmować badanie aktywności oraz śmiertelności nietoperzy.

W przypadku badania aktywności nietoperzy wg wskazań raportu należy zastosować rejestrację automatyczną, prowadzoną z powierzchni ziemi, z zastosowaniem detektorów umożliwiających długotrwałe nasłuchy stacjonarne. Liczba i rozmieszczenie takich punktów nasłuchowych będzie uzależniona od ostatecznego rozmieszczenia turbin. W przypadku stwierdzenia aktywności nietoperzy należy obserwować ich rodzaje i formy przemieszczeń (np. wędrówka, przeloty żerowiskowe, przeloty do miejsc rozrodu) ze wskazaniem kierunków geograficznych. Umożliwi to także dokładniejszą analizę wpływu powstania inwestycji na obszary Natura 2000. Przy czym należy szczególnej kontroli poddać potencjalny zakres przemieszczeń 3 gatunków: mopka, mroczka posrebrzanego i gacka brunatnego. Ponadto możliwe jest zanotowanie nocka Bechsteina *Myotis bechsteinii* i nocka dużego *Myotis myotis*. W tym przypadku ich przemieszczenia należy także poddać krytycznym obserwacjom z notowaniem szczegółów występowania i przemieszczeń zwłaszcza w kierunku obszarów Natura 2000.

W przypadku badania śmiertelności nietoperzy, poszukiwania martwych nietoperzy należy przeprowadzać w odstępach 5-dniowych, co najmniej w okresach 1 kwietnia – 15 maja, 15 czerwca – 15 lipca, 1 sierpnia – 1 października, co daje łącznie ok. 33 kontrole. Badania śmiertelności wymagają na każdej farmie dodatkowo co najmniej 2-krotnej kontroli skuteczności odnajdowania ofiar, przeprowadzonych w okresie maj-czerwiec i lipiec - sierpień w danym miejscu i przez dany zespół oraz szybkości ich znikania z powierzchni (metody takich kontroli opisane są np. przez: Arnett i in. 2005, Arnett i in. 2009, Brinkmann 2006, Schmidt i in. 2003). W przypadku jeśli zaszła istotna zmiana, mogąca mieć znaczenie dla skuteczności odnajdowania ofiar (np. zmiana sposobu zagospodarowania istotnej części badanej powierzchni lub zmiana zespołu prowadzącego badania), kontrolę tę należy powtórzyć.

Wg ustaleń raportu, jeśli monitoring porealizacyjny wykaże wysokie realne zagrożenie śmiertelnością, po jego zakończeniu lub nawet w trakcie jego trwania niezbędne będzie wprowadzenie odpowiednich, dodatkowych ograniczeń w eksploatacji turbin. Ze względu na możliwe korekty w działaniach minimalizujących, wskazane jest wykonanie raportu po każdym sezonie trwania monitoringu porealizacyjnego. Dodatkowo podczas budowy farmy konieczny jest nadzór przyrodniczy, w tym wypadku chiropterologiczny, obejmujący co najmniej 4-krotną kontrolę terenu budowy. Sprawozdania z każdego pełnego okresu rocznego monitoringu należy przedstawiać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Lublinie.

Organ uzgadniający uważa, że wnioski eksperckie dotyczące porealizacyjnego monitoringu chiropterologicznego są prawidłowe i uwzględnia je w warunkach środowiskowych realizacji przedsięwzięcia.

Z raportu z inwentaryzacji przyrodniczej, obejmującej florę i siedliska przyrodnicze, stanowiącego załącznik do raportu oś wynika, że w trakcie badań terenu, obejmującego projektowany obszar budowy farmy wiatrowej - nie stwierdzono występowania: gatunków chronionych na podstawie Dyrektywy Siedliskowej, gatunków chronionych roślin, wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk, gatunków objętych ochroną ścisłą oraz ochroną częściową. Nie stwierdzono również występowania siedlisk przyrodniczych chronionych na podstawie Dyrektywy Siedliskowej. Brak stwierdzenia gatunków flory oraz siedlisk podlegających ochronie prawnej wynika z faktu rolniczego wykorzystania terenu, na którym projektuje się lokalizację farmy wiatrowej.

Zgodnie z raportem z monitoringu susła perełkowanego i chomika europejskiego na terenie objętym monitoringiem przedrealizacyjnym, susły perełkowane notowane były już od lat 50-tych i 60-tych ubiegłego wieku, tj. czasu wykonywania przez S. Surdackiego (1963) prekursorskich badań inwentaryzacyjnych. Badacz ten wykazywał kolonie w okolicach miejscowości: Przewłoka, Szlatyn, Jurów, Jarczów, Wierszczyca, Rzeczyca, Przeorsk i Ruda Wołoska. Były to kolonie raczej o niedużej liczebności, susły występowały w rozproszeniu, zasiedlając drogi, miedze i obrzeża pól z wyjątkiem kolonii w miejscowościach Przeorsk i Szlatyn. Te ostatnie lokalizacje obejmowały średniej wielkości kolonie zasiedlające kilkudziesięciohektarowe nieużytki. Niestety w związku z intensyfikacją rolnictwa nieużytki te zaorano i kolonie w większości wyginęły, a część osobników rozproszyła się po okolicznych polach. Kolejna tura badań monitoringowych z lat 70., 80. i 90. ubiegłego wieku, prowadzona na tym terenie przez S. Męczyńskiego wykazała, że wiele z wyżej wymienionych kolonii zginęło i pozostały tylko nieliczne stanowiska w okolicach wsi: Dębina, Jurów, Szlatyn. Były to już tylko niewielkie kolonie śródpolne, znacznie rozproszone. Kolejna tura badań prowadzona przez K. Próchnickiego i P. Dudę wykazała zajęte przez susły stanowiska w okolicach miejscowości: Szlatyn/Jurów, Dębina, Chodywańce/PGR Plebanka oraz całkowicie nowe w okolicy wsi Dyniska Stare i Hrubieszów. Wszystkie zinwentaryzowane kolonie były niewielkie (od kilku do dwudziestu kilku osobników), dość silnie rozproszone z wyjątkiem kolonii w Dyniskach Starych. Monitoring z bieżącego roku potwierdził istnienie kolonii w pobliżu Hrubieszowa i już bardzo małej, liczącej jedynie kilka osobników kolonii w Dyniskach Starych oraz prawdopodobnie resztki kolonii wykazywanej przez S. Surdackiego pomiędzy miejscowościami Przewłoka i Chorążanka. Należy podkreślić, że monitoring kolonii śródpolnych jest niezmiernie trudny ze względu na rozproszenie suslich kolonii, a tym samym możliwość ich przemieszczania. Mobilność ta powoduje, że część z nich pojawia się w sąsiedniej okolicy w związku z migracją w miejsca o lepszych warunkach siedliskowych (stosowanie płodozmianu). Na terenie objętym monitoringiem wykazano część zinwentaryzowanych stanowisk chomika europejskiego w ostatnich badaniach prowadzonych do 2008 roku (Ziomek, Banaszek 2008), a część odkryto jako nowe stanowiska. Należy podkreślić, że koncentracja stanowisk chomika europejskiego na badanym terenie (gmina Jarczów) jest stosunkowo większa od terenów sąsiednich, na których gryzonie te są również notowane. Wywiady z miejscową ludnością prowadzone podczas własnych badań monitoringowych wykazują stałą tendencję powolnego zmniejszania się liczby stanowisk chomika. Kilka miejsc wskazywanych przez więcej niż jednego rolnika, zasiedlonych jeszcze przed kilku laty obecnie jest już nieczynnych, a w okolicy nie odnaleziono innych stanowisk po ewentualnej migracji.

Ogółem spenetrowano oraz przeprowadzono wywiady w okolicy 9 miejscowości: Chodywańce, Gródek-Kolonia, Łubcze, Nedeżów, Nowy Przeorsk, Plebanka, Przewłoka, Sowiniec i Wierszczyca. Badania terenowe prowadzono od trzeciej dekady maja do drugiej dekady sierpnia 2012 roku, prowadząc w zależności od kwalifikacji warunków siedliskowych po 3 lub 4 tury obserwacji. Obserwacje i badania terenu prowadzono od wczesnych godzin rannych do zmierzchu, jedynie w dni o dobrych warunkach pogodowych, tj. w większości w

dni słoneczne, sporadycznie przy zachmurzeniu, przy temperaturach od 18 do 34°C, podczas pogody bezwietrznej lub z wiatrem o umiarkowanej sile. Monitoring prowadzono w oparciu o metodykę opublikowaną w opracowaniu pt. „Monitoring gatunków zwierząt – 2608* Suseł perełkowany” autorstwa Stefana Męczyńskiego, Tadeusza Grądziela, Krzysztofa Próchnickiego i Ryszarda Styki pod redakcją Małgorzaty Makomaskiej-Juchiewicz.

W wyniku badań nie stwierdzono bytowania susła perełkowanego w terenie planowanym pod przedsięwzięcie lub w bezpośrednim albo bliskim sąsiedztwie. Jedyną niewielką kolonię tych gryzoni odnaleziono w znacznej odległości (2,6 do 3,1 km) od najbliższych projektowanych turbin (EW 10 i EW 11) na wschód od Majdanu Górnego, natomiast opuszczone – na północ od Przeorska. Zinventaryzowano natomiast 9 czynnych stanowisk chomika europejskiego w sąsiedztwie planowanych budowli oraz 1 opuszczone.

Obszary Natura 2000, na terenie których przedmiotem ochrony jest suseł perełkowany, znajdują się w znacznej odległości od planowanego przedsięwzięcia. Obszar Natura 2000 Pastwiska nad Huczwą PLH 060014 zlokalizowany jest w odległości ok. 17,90 km od najbliższego obiektu inwestycji (podana odległość dotyczy odrębnej części obszaru tzw. „stanowiska archeologicznego”, na której w ostatnich latach obserwowano susły perełkowane), natomiast obszar Natura 2000 Suśle Wzgórza PLH 060019 w odległości 25,80 km. W związku z tak dużą odległością od planowanej inwestycji oraz wykluczeniem migracji oraz emigracji susłów perełkowanych na tak dużą odległość, nie przewiduje się jakiegokolwiek oddziaływania przedmiotowej inwestycji na wyżej wymienione obszary chronione. Nawet rozpatrywanie emigracji tych gryzoni w okresie wieloletnim (kilkanaście do kilkudziesięciu lat) jest niewskazane, a emigracja nieprawdopodobna w związku z licznymi przeszkodami terenowymi, których te zwierzęta nie potrafią pokonać (cieki wodne, kompleksy leśne, tereny zurbanizowane, itd.).

W przypadku chomika europejskiego, dla ochrony jego siedlisk w badanym regionie nie tworzą obszarów Natura 2000 typu „siedliskowego”. W trakcie monitoringu zlokalizowano 9 kolonii chomika europejskiego. Gatunek ten podlega ścisłej ochronie i wymaga prowadzenia ochrony czynnej. Odnalezione kolonie chomika znajdowały się w stosunkowo niewielkiej odległości od planowanego miejsca posadowienia turbin i infrastruktury im towarzyszącej.

Zgodnie z raportem z inwentaryzacji susła perełkowanego i chomika europejskiego, etap budowy może wiązać się z fizyczną utratą siedlisk tych gatunków, jeśli takie znajdują się w miejscu realizacji inwestycji. Również teren przyległy do inwestycji może podlegać takiej samej presji. Odległością graniczną będzie w przypadku chomika europejskiego 50 m tj. odległość osobnika (przy poszukiwaniu pokarmu, poszukiwaniu partnera podczas rui, itd.) od terenu objętego pracami. W związku z tym, w raporcie z inwentaryzacji zaproponowano działania minimalizujące. W przypadku lokalizacji inwestycji w oczywistym konflikcie z miejscem bytowania chomików lub zasiedlenia terenu przeznaczonego pod inwestycję przez młode osobniki, w celu zapewnienia bezpieczeństwa koloniom lub pojedynczym osobnikom należy przeprowadzić przesiedlenie poszczególnych osobników na sąsiednie tereny o odpowiednich warunkach siedliskowych.

Tego typu zabieg należy przeprowadzić z uwzględnieniem podstawowych wymagań gatunku dotyczących przede wszystkim biologii, ekologii, behawioru i zagrożeń dla gatunku. Przy tego typu introdukcji należy kierować się właściwą metodyką, według której osobniki należy odłowić w pułapki żywołowne rurowe lub klatkowe z zanętą i wsiedlić w wytypowane miejsca o odpowiednich warunkach siedliskowych. Przy typowaniu stanowisk do wsiedlania należy wyznaczać miejsca w pobliżu pierwotnego stanowiska wyznaczając je w możliwie najmniejszej odległości, ale nie mniejszej niż bezpieczna odległość od planowanej inwestycji. Miejsca wsiedlenia powinny charakteryzować się podobnym układem agrocenotycznym. Odpowiedni układ agrocenotyczny, głównie odpowiedni stan rodzajów i rozmieszczenia upraw, warunkuje dostęp do odpowiedniego rodzaju i ilość pokarmu, ale stwarza również podobne warunki do unikania drapieżników.

Należy również dobrać odpowiedni charakter gleby, preferować tereny suche oraz dobrać odpowiednie ukształtowanie terenu. W celu stworzenia odpowiednich warunków w nowym siedlisku należy przygotować tzw. nory początkowe. Tego typu sztuczne nory spełniają w czasie zasiedlania terenu bardzo ważne funkcje. Po pierwsze, złowione i przesiedlone chomiki będą w stanie stresu. Wypuszczenie ich z klatek bezpośrednio na stanowisko, na którym nie będą miały możliwości schronienia się w norach, może spowodować ich ucieczkę w miejsca o niekorzystnych warunkach siedliskowych. Po drugie, sztuczne nory zabezpieczają w pierwszym okresie rozsiedlania się przed atakami ptaków drapieżnych i lisów.

Przeprowadzając tego typu introdukcje należy zachować podobny układ struktury socjalnej, wsiedlając osobniki w podobnych odległościach w stosunku do układu w naturalnym stanowisku.

Najbardziej właściwym terminem na przeprowadzenie przesiedleń jest druga połowa sierpnia, ponieważ najpóźniejsze mioty notuje się zazwyczaj w lipcu.

Jeżeli miejsce lokalizacji inwestycji (budowa turbiny, placu montażowego, drogi i linii energetycznych) znajduje się w pobliżu lub na granicy tzw. odległości bezpieczeństwa, stanowisko susła lub chomika należy oddzielić specjalnym wygradzeniem imitującym warunki naturalne, np. wygradzenie na bazie płotu pełnego w kolorze tła naturalnego, maskowanego np. słomą sprasowaną w kostki lub bele.

W raporcie eksperckim wskazuje się na potrzebę powtórnego monitoringu przedrealizacyjnego obydwu wymienionych wyżej gatunków wiosną (kwiecień, maj), jeszcze przed rozpoczęciem prac związanych z budową Parku Elektrowni Wiatrowych Tomaszów-Jarczów.

Pozostałe tereny przeznaczone pod budowę turbin, placów montażowych, dróg dojazdowych i linii przesyłowych uznano za bezpieczne i nie mające negatywnego wpływu na susły i chomiki.

Wg ustaleń raportu porealizacyjny monitoring populacji, zarówno susła perełkowanego, jak i chomika europejskiego, należałoby przeprowadzić już w okresie pełnego funkcjonowania farmy wiatrowej, tj. w pierwszym roku eksploatacji, co dałoby pełen obraz ich wpływu na wymienione gatunki. W powiązaniu z rzetelnie wykonanym monitoringiem innych gatunków zwierząt stworzyłoby to podstawę do ogólnej oceny wpływu farmy wiatrowej na faunę. W dalszej przyszłości niezbędny będzie monitoring populacji obydwu omawianych gatunków po trzech latach od monitoringu porealizacyjnego, co pozwoli zweryfikować prognozy odnośnie możliwego oddziaływania farmy na badane gryzonie. Zarówno przed planowaną likwidacją farmy wiatrowej jak i po jej zakończeniu, również należy przeprowadzić monitoring wybranych gatunków. Bardzo ważnym elementem takiej operacji będzie stwierdzenie, czy w najbliższej okolicy zachowują się stanowiska zarówno susła perełkowanego, jak i chomika europejskiego.

W opinii organu uzgadniającego zaproponowane rozwiązania chroniące są prawidłowe. Jednocześnie, zgodnie ze wskazaniem raportu uznaje się za zasadne prowadzenie monitoringu porealizacyjnego, w celu rejestracji i analizy ewentualnych zmian w ich populacji.

W raporcie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i opracowaniu eksperckim pt. „Analiza oddziaływania na krajobraz, krajobraz kulturowy i zabytki”, w ślad za „Wytocznymi w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych” Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (Stryjecki M., Mielniczuk K., 2011), dokonano opisu orientacyjnych stref widoczności turbin w zależności od odległości, w jakiej znajduje się obserwator względem danego przedsięwzięcia. Nie dokonano natomiast analizy wpływu inwestycji na krajobraz uzasadniające ten fakt brakiem obowiązywania przepisów dotyczących wpływu inwestycji na krajobraz oraz tezę, jakoby wpływu inwestycji na krajobraz nie można było określić, gdyż jest to ocena subiektywna obserwatora.

Nie można zgodzić się ze stwierdzeniem Inwestora, że: „Ponieważ w Polsce nie obowiązują żadne przepisy dotyczące wpływu inwestycji na krajobraz, nie można dokonać

analizy zgodności z prawem takich działań. Wpływu inwestycji na krajobraz nie można też jednoznacznie określić jako pozytywny, neutralny czy negatywny, ponieważ jest to wyłącznie kwestią subiektywnej oceny obserwatora”, istnieje bowiem szereg metod analiz krajobrazowych, a obowiązek rozważenia oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w tym aspekcie jest obowiązkiem wynikającym z przepisów prawa. Brak prawnych standardów w tym zakresie nie uniemożliwia oceny wpływu na krajobraz.

W uzupełnieniu informacji dołączono zmienioną mapę prognozowanej widoczności farmy w promieniu 10 km od elektrowni (załącznik nr 7 do przesłanego uzupełnienia). Inwestor nie zmienił natomiast swojego stanowiska dot. możliwości oceny wpływu planowanego przedsięwzięcia na krajobraz.

Planowana farma zlokalizowana jest w granicach projektowanego Archeologicznego Parku Kulturowego, który został wskazany w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa Lubelskiego (2002 r.). W ww. dokumencie sieć cmentarzysk kurhanowych: Łubcze – Hubinek – Wierszczyca, została wskazana jako jeden z 5-ciu w woj. lubelskim najcenniejszych obszarów archeologicznych o znaczeniu europejskim (patrz. tom II Kierunki Polityki Przestrzennej str. 52). Zgodnie z art. 44. ust.1 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2012. 647 j.t. z późn. zm.) ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa wprowadza się do planu miejscowego po uprzednim uzgodnieniu terminu realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i warunków wprowadzenia ich do planu miejscowego. Stosownie do obowiązku wynikającego z ww. ustawy – przepisy prawa miejscowego tj. uchwała Nr XI/52/11 Rady Gminy w Jarczowie z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Jarczów dla realizacji farm wiatrowych na terenie sołectwa: Nowy Przeorsk, Przewłoka, Nedeżów, Sowiniec, Gródek Kolonia, Wierszczyca, Gródek, Łubcze (Lubel.2012.154) w§ 8. „Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” zawiera wykaz stanowisk archeologicznych i wskazuje teren planowany do ochrony - część zachodnia obszaru planu objęta jest fragmentem planowanego archeologicznego parku kulturowego.

Jak wynika z analizy map wygenerowanych za pomocą technik informatycznych (raport oos), elektrownie wiatrowe będą widoczne z całego terenu w obrębie gminy Jarczów oraz gmin sąsiednich, co potwierdza się we wnioskach końcowych z analizy krajobrazowej.

W ocenie organu najsilniejsze oddziaływanie pośrednie na krajobraz będzie mieć miejsce w strefie 2-3 km od budowli. Odbiór krajobrazu naturalno-kulturowego lub kulturowego, w tym z obiektami zabytkowymi, będzie w tej strefie zakłócany przez pojawienie się obiektów przemysłowych, dysharmonijnych w stosunku do istniejących obiektów budowlanych w otoczeniu, o charakterze dominant krajobrazowych. Może to mieć konsekwencje dla realizacji celów Archeologicznego Parku Kulturowego. W strefie najsilniejszego oddziaływania pośredniego na krajobraz znajdują się wsie od strony północnej i południowej przedsięwzięcia. Realizacja farmy wiatrowej w sąsiedztwie wiejskich terenów osadniczych nie ingeruje w elementy środowiska tworzące krajobraz, ale będzie zakłócać odbiór krajobrazu kulturowego i tym samym obniżać jego walory.

W związku z pośrednim charakterem oddziaływań oraz zmianami czasowymi (okres eksploatacji wynosi około 25-30 lat) brak jest podstaw do kwalifikacji oddziaływań na krajobraz jako negatywnych znaczących, ale będą to oddziaływania negatywne wymagające rozwiązań chroniących (np. ten sam typ i ta sama wysokość budowli, jednokolorowa kolorystyka itp.).

W ramach określania uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia przeanalizowano raport oceny oddziaływania na środowisko pod kątem wpływu etapu realizacji i eksploatacji na klimat akustyczny terenów, dla których określono dopuszczalne normy poziomu hałasu na podstawie zapisów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r. nr 120 poz. 826 z późn. zm.).

Zgodnie z przedstawionymi w raporcie o oddziaływaniu na środowisko informacjami najbliższej położonymi terenami chronionymi przed hałasem w myśl ww. rozporządzenia, od poszczególnych elektrowni są zabudowania miejscowości: Przewłoka (EW10 w odległości ok. 460 m), Nowy Przeorsk (EW11 w odległości ok. 500 m), Nedeżów (EW12 w odległości ok. 420 m, EW13 w odległości ok. 830 m), Wierszyczka (EW14 w odległości ok. 780 m, EW15 w odległości ok. 670 m, EW22 w odległości ok. 1 070 m, EW23 w odległości ok. 760 m), Sowiniec (EW17 w odległości ok. 560 m, EW18 w odległości ok. 760 m), Gródek Kolonia (EW20 w odległości ok. 730 m, EW21 w odległości ok. 1 090 m, EW24 w odległości ok. 560 m, EW25 w odległości ok. 870 m) oraz Łubcze (EW26 w odległości ok. 970 m, EW27 w odległości ok. 610 m, EW28 w odległości ok. 400 m).

Najbliższe tereny chronione akustycznie w myśl zapisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 nr 120 poz. 826 z późn. zm.) stanowią tereny zabudowy zagrodowej dla których dopuszczalne poziomy hałasu wynoszą $L_{AeqD} = 55$ dB i $L_{AeqN} = 45$ dB oraz tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży (o dopuszczalnych poziomach hałasu $L_{AeqD} = 50$ dB i $L_{AeqN} = 40$ dB), dla których w przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

Na etapie realizacji oddziaływanie planowanej inwestycji na lokalny klimat akustyczny będzie spowodowane transportem materiałów budowlanych i elementów konstrukcyjnych turbin wiatrowych oraz transportem urobku z wykopów pod fundamenty wież. W czasie budowy głównymi źródłami hałasu będą maszyny budowlane, transport samochodowy i sprzęt ciężki jak również prace montażowe.

Emisję hałasu na etapie realizacji będzie cechować duża dynamika zmian w czasie, niezorganizowanie, brak kumulacji w środowisku oraz to, że wszelkie negatywne oddziaływania na klimat akustyczny ustąpią wraz z zakończeniem prac budowlanych i montażowych.

Należy tak zaprojektować trasy transportu aby przebiegały w możliwie jak najmniejszej części przez tereny chronione akustycznie w myśl zapisów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 nr 120 poz. 826z późn. zm.). Konieczne jest maksymalne ograniczenie czasu budowy poszczególnych etapów poprzez odpowiednie zaplanowanie procesu budowlanego. Prace budowlane oraz transport materiałów budowlanych należy prowadzić wyłącznie w porze dziennej, tj. w godzinach od 6.00 do 22.00 z wyłączeniem okresów budowy gdzie z technologicznego punktu widzenia wymagana jest ciągłość prowadzenia prac (wylewanie fundamentów elektrowni) oraz z wyłączeniem transportu wielkogabarytowych elementów elektrowni wiatrowych. Wiercenie otworów pod pale fundamentowe należy prowadzić jedynie w porze dziennej z użyciem sprawnego sprzętu specjalistycznego, posiadającego osłony akustyczne. Prace należy wykonywać z wykorzystaniem sprawnego sprzętu budowlanego, prowadzić regularne przeglądy techniczne stosowanego sprzętu i nadzorować ich sprawność techniczną. W celu ograniczenia uciążliwości akustycznej należy stosować sprzęt w dobrym stanie technicznym zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. nr 263, poz. 2202 z późn. zm.). Należy lokalizować zaplecza budowy możliwie najdalej od terenów zabudowanych. Należy przestrzegać zasady wyłączania silników w czasie przerw w pracy. Miejsca postojowe ciężkiego sprzętu, zaplecze budowy oraz miejsca składowania materiałów budowlanych należy zlokalizować w jak największej odległości od zabudowy mieszkaniowej.

Na potrzeby raportu została opracowana analiza akustyczna, w której przeprowadzono obliczenia emisji hałasu na etapie eksploatacji turbin wiatrowych EW 12 oraz EW 28, które

znajdą się najbliżej od terenów zabudowanych, odpowiednio: 420 m od zabudowań miejscowości Nedeżów i 400 m od zabudowań miejscowości Lubcze.

Ponadto w analizie przeprowadzono symulację ruchu pojazdów na tym etapie inwestycji, związanych z dowozem poszczególnych komponentów elektrowni wiatrowych, materiałów budowlanych, układania przewodów w wykopach i pozostałych prac. W analizie uwzględniono również możliwość kumulacji oddziaływania w przypadku jednoczesnej realizacji przedmiotowej inwestycji z farmą wiatrową planowaną w sąsiedztwie (Farma Wiatrowa Tomaszów Lubelski).

Jak określono w raporcie o oddziaływaniu na środowisko czas trwania realizacji inwestycji wyniesie ok. 12 miesięcy.

Na podstawie otrzymanych wyników stwierdza się, że na terenach chronionych akustycznie położonych najbliżej względem planowanej farmy wiatrowej nie zostaną przekroczone dopuszczalne poziomy hałasu.

Tło akustyczne w rejonie analizowanego obszaru nie jest monitorowane. Obecnie klimat akustyczny wokół projektowanej inwestycji jest kształtowany głównie przez hałas drogowy i bytowy.

W celu określenia stanu klimatu akustycznego w rejonie projektowanej farmy wiatrowej Jarczów, w dniu 21 kwietnia 2012 r. przeprowadzono pomiary poziomu tła akustycznego w centralnej części farmy wiatrowej, w rejonie miejscowości Przewłoka, Nedeżów, Wierszczyca i Kolonia Gródek.

Na podstawie otrzymanych wyników określono wartość tła akustycznego na poziomie od 38,5 dB(A) do 50,0 dB(A) w rejonie lokalizacji turbin wiatrowych. Wskazano, że w głównej mierze tło akustyczne kształtowane jest przez zjawiska naturalne, natomiast drugorzędym źródłem hałasu, kształtującym klimat akustyczny jest ruch samochodowy na pobliskich drogach i przenikający z nich hałas komunikacyjny, a także prace polowe prowadzone na terenach rolnych.

W celu określenia zasięgu i skali oddziaływania akustycznego planowanej farmy wiatrowej na środowisko wykonano w raporcie analizę emisji hałasu od poszczególnych turbin wiatrowych. Analiza została wykonana metodami obliczeniowymi dla najmniej korzystnych warunków, tzn. przy uwzględnieniu różnicy wiatrów dla danego terenu, dla maksymalnego poziomu mocy akustycznej jaką mogą osiągnąć projektowane turbiny, oraz przy założeniu ciągłej pracy farmy. Poziom mocy akustycznej turbin został przyjęty na podstawie danych katalogowych producenta siłowni – 105 dB(A).

Ocenę hałasu wykonano na podstawie porównania wyznaczonych wskaźników hałasu dla pory dnia (L_{AeqD}) i pory nocy (L_{AeqN}) z wartościami dopuszczalnymi poziomu hałasu. Oceny dokonano jedynie dla pory nocnej ze względu na fakt, że dla pory nocy stawiane są ostrzejsze wymagania co do wartości dopuszczalnych, a maksymalny poziom emisji hałasu elektrowni będzie taki sam w porze dnia i nocy.

W analizie uwzględniono możliwość przesunięcia lokalizacji turbin wiatrowych w obrębie działek, na których zostaną posadowione, oraz przedstawiono efekt jaki to przesunięcie będzie mieć na zasięg emisji hałasu do środowiska.

Ponadto ze względu na planowane w otoczeniu przedmiotowej inwestycji przedsięwzięcie polegające na budowie parku elektrowni wiatrowych o mocy 18 MW, złożonego z 10 turbin zlokalizowanych w okolicy miejscowości: Majdan Górny, Ruda Wołoska, Chorażanka oraz Przeorsk, w raporcie o oddziaływaniu na środowisko przeanalizowano możliwość wystąpienia oddziaływań skumulowanych na klimat akustyczny.

Na podstawie otrzymanych wyników określono, że poziom hałasu na granicy terenów chronionych akustycznie, położonych najbliżej projektowanej farmy wiatrowej wynosić będzie od 33,4 dB (A) do 40,7 dB (A), przez co nie prognozuje się przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu.

Z uwagi na niepewność prognozy emisji hałasu na etapie funkcjonowania przedsięwzięcia, w sentencji niniejszego postanowienia nałożono obowiązek sporządzenia analizy porealizacyjnej po upływie 4 miesięcy od dnia oddania obiektu do użytkowania

i przedstawienia właściwemu organowi w terminie 8 miesięcy od dnia oddania obiektu do użytkowania. W ocenie porealizacyjnej należy przeprowadzić pomiary poziomu hałasu zgodnie z metodyką referencyjną, w celu porównania zakładanych wartości poziomu hałasu z rzeczywistymi, uzyskanymi w terenie wynikami.

Pomiary należy przeprowadzić w punktach obserwacyjnych, przy zabudowie mieszkaniowej, położonej najbliżej farmy wiatrowej.

Miejsca gdzie pomierzone wartości będą przekraczały dopuszczalne poziomy hałasu należy poddać szczegółowej analizie, w celu dokładnego określenia zasięgu występowania ponadnormatywnego oddziaływania oraz zastosowania adekwatnych środków ochrony przed hałasem.

Oddziaływanie przedmiotowego przedsięwzięcia w zakresie emisji pól elektromagnetycznych związane będzie z pracą generatorów i transformatorów prądu znajdujących się wewnątrz gondol poszczególnych siłowni oraz podziemnych linii elektroenergetycznych SN. Zgodnie z raportem o oddziaływaniu na środowisko powyższe urządzenia na etapie eksploatacji emitować będą niskie wartości promieniowania elektromagnetycznego, które w przypadku generatorów i transformatorów, umieszczonych wewnątrz gondol będą ekranowane konstrukcją poszczególnych elektrowni wiatrowych. Linie elektroenergetyczne SN łączące turbiny i stację GPZ będą umieszczone pod powierzchnią ziemi, a ich zasięg promieniowania zostanie ograniczony poprzez konstrukcję izolacyjną przewodów.

Uwzględniając powyższe stwierdza się, że poziom emisji pól elektromagnetycznych z ww. źródeł będzie niewielki i nie doprowadzi do przekroczenia w miejscach dostępnych dla ludności dopuszczalnych wartości parametrów fizycznych pól elektromagnetycznych, określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. nr 192, poz. 1883).

Na etapie realizacji inwestycji będą powstawać odpady związane z budową turbin wiatrowych oraz infrastruktury towarzyszącej. Odpady powstające na etapie realizacji inwestycji będą magazynowane selektywnie w wyznaczonym miejscu w odpowiednich oznakowanych pojemnikach lub kontenerach, w sposób uniemożliwiający ich negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym przenikanie składników odpadów do środowiska, na terenie, do którego posiadacz odpadów ma tytuł prawny.

Odpady niebezpieczne będą magazynowane selektywnie w pojemnikach wykonanych z materiału odpornego na działanie składników umieszczonego w nich odpadu, posiadających szczelne zamknięcie zabezpieczające przed ewentualnym przedostaniem się odpadów do środowiska. Miejsce przeznaczone do magazynowania odpadów niebezpiecznych należy wyposażyć w sorbenty do usuwania ewentualnych wycieków odpadów do środowiska.

Po zgromadzeniu odpowiedniej ilości wszystkie rodzaje odpadów zostaną przekazane do najbliższego położonego miejsca, w którym mogą być przetworzone. Odpady zostaną przekazywane uprawnionym podmiotom, posiadającym aktualne zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki odpadami, zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.

Z informacji zawartych w raporcie wynika, że masy ziemne z wykopów pod fundamenty elektrowni, odcinków podziemnej linii kablowej zostaną w pierwszej kolejności wykorzystane w granicach planowanej inwestycji. Ewentualny nadmiar mas ziemnych zostanie przekazany jako odpad osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym do wykorzystania na ich własne uzasadnione potrzeby, zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie listy rodzajów odpadów, które posiadacz odpadów może przekazywać osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami, oraz dopuszczalnych metod ich odzysku (Dz. U. z 2006 r. Nr 75, poz. 527). Opcjonalnie przewiduje się, że masy ziemne zostaną przekazane odpowiednim służbom, w celu ich dalszego zagospodarowania zgodnie z prawem.

Wierzchnia warstwa ziemi (humus) zostanie zdjęta i spryzmowana na placu budowy, a następnie, po zakończeniu robót, zostanie rozplanowana w miejscu realizacji inwestycji.

W wyniku funkcjonowania elektrowni wiatrowych powstaną odpady związane z pracami remontowymi, konserwacyjnymi oraz naprawczymi. Nie przewiduje się magazynowania odpadów powstających na etapie eksploatacji inwestycji na terenie farmy wiatrowej. Wszystkie czynności związane z pracami naprawczymi, remontowymi oraz konserwacyjnymi, w wyniku których powstaną odpady, będą zlecane wyspecjalizowanej firmie która zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt. 32 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U.2013.21) jest wytwórcą odpadów w wyniku świadczenia usług w zakresie remontów obiektów konserwacji i naprawy. Podmiot ten będzie odpowiedzialny za prawidłowe zagospodarowanie odpadów.

Realizacja przedsięwzięcia będzie źródłem uciążliwości związanych z emisją zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z pracy silników pojazdów i maszyn budowlanych niezbędnych do wykonania fundamentów i montażu turbin oraz wykonania infrastruktury związanej z farmą, emisją substancji zanieczyszczających z wykorzystywanych przy pracach budowlanych materiałów. Podczas prac ziemnych może wystąpić zjawisko niezorganizowanej emisji pyłów. W celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza należy zastosować następujące rozwiązania chroniące jakość powietrza:

- prawidłowo zorganizować roboty budowlane,
- zastosować sprzęt budowlany o możliwie najlepszych parametrach,
- unikać składowania nadmiernych ilości materiałów budowlanych na placu budowy,
- materiały sypkie powinny być przewożone i magazynowane w sposób ograniczający emisję pyłów,
- prace ziemne związane z budową i przebudową dróg oraz wykonania fundamentów należy prowadzić w sposób eliminujący nadmierne pylenie,
- plac budowy i drogi dojazdowe należy utrzymywać w stanie ograniczającym niezorganizowaną emisję pyłów.

Oddziaływanie inwestycji w okresie budowy będzie miało charakter czasowy, ograniczony do okresu realizacji inwestycji.

Funkcjonowanie przedsięwzięcia nie będzie źródłem oddziaływań na jakość powietrza.

Zgodnie z podziałem dokonany w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (M.P. z dnia 21 czerwca 2011 r. Nr 49 poz. 549) przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest w obrębie dwóch obszarów jednolitych części wód powierzchniowych oznaczonych kodem europejskim:

- PLRW 2000 242 66213 o nazwie Huczwa od źródeł do kanału Rokitno bez kanału Rokitno. Scalona część wód SW 1407. Odcinek posiada status: silnie zmieniona część wód, typ: Potoki i strumienie na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych. Ocena stanu JCWP – dobry. Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych oceniono jako niezagrożone.
- PLRW 2000 162 221485 o nazwie Rzeczyca do granicy RP. Scalona część wód SW 1403. Odcinek posiada status: silnie zmieniona część wód, typ: potok nizinny lessowo-gliniasty. Ocena stanu JCWP – zły. Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych oceniono jako niezagrożone.

Zgodnie z podziałem dokonany w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (M.P. z dnia 21 czerwca 2011 r. nr 49, poz. 549) przedsięwzięcie zlokalizowane jest w obszarze oznaczonym kodem europejskim PLGW2300109 leżącym w obszarze dorzecza Wisły w ekoregionie równin wschodnich. Ocena stanu ilościowego zbiornika – dobry. Ocena stanu chemicznego zbiornika – dobry. Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód oceniono jako niezagrożone.

Nie przewiduje się pogorszenia stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych w związku z realizacją i eksploatacją przedsięwzięcia.

Teren, na którym zlokalizowana jest inwestycja znajduje się w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) Nr 407 niecka lubelska (Chełm-Zamość).

Przedmiotowa inwestycja znajduje się poza strefami ochronnymi ujęć wód podziemnych oraz poza obszarami wodno-błotnymi.

Na etapie budowy istnieje potencjonalne zagrożenie zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego w wyniku stosowania sprzętu budowlanego (rozlewy paliw lub płynnych komponentów materiałów budowlanych). Tego typu awarie powinny być jednak szybko usuwane w związku z czym nie będą stanowić istotnego obciążenia dla środowiska. Utwardzone drogi, place montażowe i składowe zapobiegać będą przenikaniu ewentualnych zanieczyszczeń do gleby. W przypadku wycieków olejów z maszyn budowlanych i taboru samochodowego, substancje te należy zebrać i przekazać do unieszkodliwienia. Zaplecze budowy należy wyposażać w sorbenty oraz środki neutralizujące substancje ropopochodne.

W przypadku zastosowania płuczki wiertniczej podczas wykonywania palowania fundamentów elektrowni wiatrowych lub przy wykonywaniu przewiertów sterowanych, należy po jej zużyciu wywieźć ją do oczyszczalni ścieków przemysłowych lub przekazać odpowiednim służbom w celu ich przetworzenia zgodnie z przepisami ustawy o odpadach.

W czasie realizacji inwestycji powstawać będą ścieki bytowe, które gromadzone będą w przenośnych sanitariatach i okresowo wywożone do oczyszczalni ścieków, przez firmę świadczącą usługi w tym zakresie. Nie przewiduje się powstawania ścieków technologicznych.

Na etapie eksploatacji na terenie inwestycji nie będą powstawały ścieki bytowe ani technologiczne, nie będzie również pobierana woda.

Wody opadowe z projektowanych dróg i placów z powierzchni fundamentów odprowadzane będą powierzchniowo do gruntu. Sposób odwodnienia wód nie może powodować negatywnego oddziaływania na grunty osób trzecich.

W okresie eksploatacji turbiny wiatrowej, zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego może stanowić ewentualny wyciek oleju z transformatorów. Transformatory powinny być wyposażone w misy olejowe umożliwiające przyjęcie całej ilości oleju z transformatora w przypadku awarii, co zabezpieczy środowisko gruntowo-wodne przed ewentualnym zanieczyszczeniem. Ponadto, na terenie farmy wiatrowej powinny znajdować się sorbenty, które w razie awaryjnego wycieku substancji ropopochodnych używanych w elektrowniach (np. podczas wymiany olejów smarowych) umożliwią jego zneutralizowanie.

Przyjęte rozwiązania powinny zapewnić bezpieczeństwo dla środowiska gruntowo-wodnego. Zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji nie przewiduje się znacząco negatywnego wpływu przedsięwzięcia na środowisko wodne.

Zgodnie z informacją zawartą w raporcie przewidywany czas eksploatacji inwestycji to ok. 25 - 30 lat. Oddziaływania na etapie likwidacji farmy wiatrowej określono jako zbliżone do oddziaływań na etapie realizacji. Źródłem niezorganizowanej emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza będą przede wszystkim prace ziemne i demontażowe urządzeń oraz związane z pracą ciężkiego sprzętu budowlanego. Wpływ na klimat akustyczny najbliższej zabudowy chronionej akustycznie będzie tymczasowy, krótkotrwały, zależny od sposobu i czasu prowadzenia robót oraz ustąpi wraz z zakończeniem etapu likwidacji. W wyniku likwidacji przedsięwzięcia powstawać będą liczne odpady z demontażu elektrowni wiatrowych, fundamentów, infrastruktury towarzyszącej. Sposób postępowania z odpadami powstającymi w wyniku likwidacji farmy wiatrowej powinien być zgodny z przepisami o odpadach. Należy minimalizować prawdopodobieństwo wystąpienia awarii sprzętu, które mogłoby doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo - wodnego substancjami ropopochodnymi i płynami eksploatacyjnymi. Ścieki bytowe z zaplecza technicznego należy ujmować w szczelne systemy i przekazywać do oczyszczalni ścieków.

Przedmiotowa inwestycja nie jest zakładem o zwiększonym bądź dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo

zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2002 r. nr 58, poz. 535; zm. Dz. U. z 2006 r. Nr 30 poz. 208), dlatego w niniejszym postanowieniu nie nałożono wymogów w zakresie przeciwdziałania skutkom awarii przemysłowych.

Realizacja przedsięwzięcia nie wymaga utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania.

Zę względu na skalę oddziaływania przedsięwzięcia i usytuowanie w znacznej odległości od granic państwa nie wskazuje się potrzeby przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Biorąc pod uwagę okoliczności, o których mowa w art. 77 ust. 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.), nie stwierdza się konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji, o których mowa w art. 72, ust 1 pkt 1 ww. ustawy oraz postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Mając powyższe na uwadze postanowiono jak w sentencji.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 77 ust. 7 ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.), na niniejsze postanowienie nie przysługuje zażalenie.

Z up. Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Lublinie
dr Jerzy Kręszczyński
Zastępca Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Lublinie

Otrzymują:

- ① Wójt Gminy Jarczów
ul. 3 Maja 24
22-664 Jarczów
(z prośbą o powiadomienie stron postępowania)
2. Elektrownia Wiatrowa Kresy I Sp. z o.o.
ul. Postępu 17B
02-676 Warszawa
3. Aa.

Do wiadomości:

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa